

VHARNA

LETO XXXII / ŠTEVILKA 8, AVGUST 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 280 TOLARJEV

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

U V O D N I K

Tudi ta izdaja Viharnika je sofinancirana iz sredstev programa PHARE za male projekte, zato še namenjamo nekaj strani obmejnemu sodelovanju Koroške regije z državo Avstrijo.

Pri pripravi vsebine za zadnji dve izdaji smo člani uredništva in pisci želeli seznaniti bralce o sodelovanju in skupnih projektih z ljudmi in organizacijami, ki živijo in delujejo onstran meje, hkrati pa smo vzpostavili nove vezi z ljudmi, ki želijo tudi v nadalje sodelovati in so zainteresirani za izmenjavo informacij s področij, na katerih delajo.

Med zbiranjem informacij o obmejnem sodelovanju in vzpostavljanju stikov z avstrijskimi predstavniki smo bili zelo presenečeni nad izrednim zanimanjem in pripravljenostjo sodelovati tako naših kot avstrijskih sogovornikov. Presenetilo pa nas je tudi, ko smo ugotovili, da skupno delovanje na nekaterih področjih poteka že dolga leta, da so nekatere družabne in kulturne prireditve že kar tradicionalne. Upamo, da ste tudi vi z veseljem prebrali te članke.

Uredništvo

V okviru projekta Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v Koroški, Gorenjski (območje Škofje Loke) in Savinjski regiji, ki je sofinanciran s strani programa PHARE Prekomejno sodelovanje Slovenija – Avstrija / Sklad za male projekte/, so se prvič srečali kmetje vseh treh regij, ki jih družijo podobni interesi. Projekt vključuje tri interesne skupine in sicer za predelavo sadja, mleka in mesa. Izvaja ga lokalni pospeševalni center A.L.P. Peca z Raven na Koroškem s pomočjo partnerjev: Zgornje savinjski podjetniški center, Razvojna agencija Sora Škofja Loka in Logarska d.o.o.

Namen projekta je izmenjava izkušenj na področju razvoja dopolnilnih dejavnosti, povezovanje obstoječih iniciativ v območju. Cilji projekta pa so bili naslednji:

1. vzpodbuditi povezovanje med predelovalci v vseh treh regijah,
2. analiza zakonodaje na področju dopolnilnih dejavnosti predelave mleka, mesa in sadja ter primerjava z zakonodajo Avstrije,
3. pomoč pri pripravi projektov skupnih predelovalnih enot,
4. promocija in posredovanje informacij zainteresirani javnosti.

Delovna skupina je v času izvajanja projekta pripravila pregled zakonodaje in predlog za pripravo podzakonskih aktov Zakona o kmetijstvu, v katerem so poudarjene ključne rešitve za področje predelave mesa, mleka in sadja.

V vseh treh regijah obstaja interes za vzpostavitev skupnih predelovalnih enot, ki bodo posameznikom omogočale predelavo z nižjimi stroški, hkrati pa bodo omogočale večjo izkoriščenost kapacitet. V ta namen smo izdelali vzorčne načrte za predelavo mesa in mleka.

Ker so skupne predelovalne enote zelo dobro razvite na Avstrijskem Koroškem, smo v sodelovanju s predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice v Celovcu organizirali strokovni ekskurziji.

Ekskurzija v Labotsko dolino na Avstrijskem Koroškem je bila namenjena kmetijam, ki so vključene v interesno skupino za predelavo sadja. Ponovno se je pokazalo, da je interes za predelavo sadja v vseh treh v projektu vključenih regijah velik, saj se je ekskurzije udeležilo kar 49 kmetij. Program ekskurzije je bil zelo pester.

Najprej smo si ogledali proizvodnjo na kmetiji Dominikusa Schpendla iz St.Paula. Kmetija je usmerjena v mlečno proizvodnjo in predelavo sadja. Sadje, večinoma češnje, višnje, hruške in jabolka predeluje v sadno vino, sok in žganje. Kmetija pa je vključena tudi v Projekt Mostbarkeiten. Na kmetiji smo med drugim videli sodoben kotel za žganjekuho, ki omogoča celotno kuho žganja v enem postopku in mobilno napravo za pasterizacijo sokov, ki je v lasti strojne skupnosti in jo koristijo vse kmetije v okolici.

Sledil je ogled kmetije Hansa Hergeja v Maria Rojach. Kmetija se je včasih ukvarjala s svinjerejo, danes pa je v celoti usmerjena v gojenje in predelavo sadja. Imajo lastne nasade različnih vrst sadja, sadje pa tudi dokupujejo. Gospodar, ki nas je izredno

prijazno sprejel, nam je razkazal novozgrajene prostore za predelavo in sodobne stroje za predelavo sadja v sadne sokove (stiskalnica, pasterizator in polnilnica).

Na koncu smo si ogledali tudi center projekta MOSTBARKEIT-EN v St.Paulu. Projekt Mostbarkeiten združuje posamezne skupnosti predelovalcev sadja v Labotski dolini. V okviru projekta je bil obnovljen opuščen skedenj samostana v St.Paulu, ki služi organizaciji vsakoletnih razstav sadnih pijač iz Avstrije, izobraževanju in družabnim

prireditvam. V stavbi pa imajo tudi prodajno galerijo izdelkov kmetij, ki so vključene v skupnost Mostbarkeiten. Skupnost Mostbarkeiten skrbi za promocijo izdelkov proizvajalcev skozi prodajno galerijo in predstavitev v medijih, sejnih in zgibankah. Stroški promocije se krijejo iz marže pridobljene od posredništva pri prodaji izdelkov, ki znaša 20% cene izdelka. Skupnost razvija tudi lastno blagovno znamko Mostbarkeiten, za katero ima točno določene kriterije, ki jih mora posamezen izdelek izpolnjevati. Projekt Most-

Ogled mlekarne.

Udeleženci ekskurzije.

berkeiten je še v razvoju, zato večino sredstev zagotavljajo iz različnih fondov, del sredstev pa prispevajo tudi posamezne skupnosti, ki so vključene v zvezo skupnosti s plačilom članarine.

Z interesnima skupinama za predelavo mleka in mesa pa smo se še isti teden (1. julija) odpravili na ekskurzijo v Bad Kleinkirchheim, kjer smo se ustavili na ekološki kmetiji Christiana Mayrbruggerja, ki se ukvarja s predelavo mleka. Njihovi izdelki so pasterezirano mleko za šole, jogurti in mehki siri. Na kmetiji imajo urejeno mlekarino, mleko embalirajo v povratno embalažo (steklenice) in ga sami dostavljajo končnim potrošnikom, kateri so v glavnem šole in gostinski obrati. Na kmetiji smo si ogledali tudi trgovinico s kmečkimi produkti in sistem bioplina, ki ga izkoriščajo za proizvodnjo električne energije, ki jo oddajajo v omrežje.

V kraju smo si ogledali tudi objekt za izkoriščanje bio mase (lesnih sekancev) s katero ogrevajo vodo za hotele in individualne porabnike.

Drugi del ekskurzije pa je bil namenjen ogledu skupne klavnice, ki so jo postavili kmetje iz Sel na Koroškem. Klavnico nam je razkazal g. Nanti Olip, predsednik Gospodarske interesne skupnosti selskih kmetov. Klavnica je pričela obratovati pred dvema letoma, zgrajena je po predpisih EU in namenjena klanju kopitarjev in parklarjev. Objekt je zasnovan večnamensko. Zgornji prostori so namenjeni izobraževanju in družabnemu življenju, spodaj pa je garaža, kurilnica in klavnica s predelovalnim prostorom in hladilnicami. Gospodarska interesna skupnost ima v lasti tudi prevozna sredstva za dostavo živine in prevoz mesa.

Labotsko dolino, Bad Kleinkirchheim in Sele smo zapustili z lepimi vtisi in veliko novimi informacijami, ki nam bodo koristile pri razvoju predelave sadja, mleka in mesa tudi na našem območju. Hkrati pa sta bili ekskurziji koristni tudi z družabne strani, saj sta povezali kmetije treh regij, ki imajo skupne interese. Veliko koristnih informacij je bilo namreč izmenjenih tudi med udeleženci ekskurzije, ki so se tudi dogovorili, da se kmalu ponovno srečajo. ▲

WANDERTAG - POTOVALNI DAN

TONE CEPEC, predsednik PD Ožbalt - Kapla

Za Wandertag (potovalni dan) sem prvič slišal, ko se je na Kapli pripravljalo praznovanje ob 940 - letnici prve omembe kraja Kapla na Kozjaku. K sodelovanju so poleg ostalih društev v kraju povabili tudi naše planinsko društvo Ožbalt - Kapla, ki je bilo ustanovljeno 19. 01. 1991. Prevzeli naj bi organizacijo sprejema avstrijskih pohodnikov, ki so že prej vsako leto v avgustu prihajali na Kaplo in imeli tu sveto mašo. Zato se mi je zdelo nekako najbolj logično, da poiščem o tem več informacij kar pri našem župniku Igorju Glasenčniku in kaplanu Aleksandru Rauterju. Prav naš kaplan ima največ zaslug, da se je ta potovalni dan začel in kasneje tudi dobro uveljavil. Ker zelo dobro obvlada nemški jezik, je že zelo hitro po svoji premestitvi na Kaplo (9. marca 1972) navezal prve stike z Arneškim (Arnfels) župnikom Antonom Denggom. Vedno pogosteje sta obiskovala drug drugega in somaševala. Ideji o potovalnem dnevu so bile naklonjene tudi učiteljice, še posebno defektologinja Marija Kopfer. Kaplan je maševal v nemškem jeziku. Uporabljal je zastarele knjige, deloma celo v latinščini. Ker je imel po njihovih besedah takrat še boljše živce kot sedaj, je lahko slovensko čital in nemško govoril. Svojo naklonjenost Wandertagu je pokazal tudi Gerald Bretschuh, slikar in grafik. Kaplan se je z njim in njegovimi prijatelji seznanil, ko je krstil njegovega sina Luis - Adama.

Tako so začeli vsako leto v avgustu prihajati na Kaplo pohodniki iz Avstrije, deloma pa tudi iz Nemčije, Češke, Slovaške in Italije. V prvih letih so bile to male skupnice, ki so se podale na pot. Ljudje pa na Kaplo niso prihajali le zaradi maše. Kapla je bila namreč prebivalcem Arneža in okolice vedno zanimiva in oddaljena samo 6 km ter lahko dostopna. Poleg vsega pa je njih, ki živijo sredi ravnice pod Kozjakom, idilična gorska vasica še posebej privlačila. Ja, kar dobri dve uri so se morali potiti po strmi stezi, da so prišli do Kaple.

Na začetku so jim pripravljali majhne prigrizke kar na cerkvenem dvorišču (zaseko, kruh in mošt), v gostilni pa so jim tudi skuhalo klobase. Kljub vsemu pa ni bilo mogoče govoriti o kakšnem organiziranem sprejemu s strani domačinov na Kapli. Pohodniki so bili bolj prepuščeni sami sebi.

Do preobrata je prišlo ob že prej omenjenem praznovanju 940 letnice Kaple. 11. avgusta 1996 je organizacijo prvič prevzelo planinsko društvo Ožbalt - Kapla. Pohodnike smo pričakali že takoj za mejnim prehodom na Kapli in jim izrekli dobrodošlico s kozarčkom domačega "šnopsa". Vsak je dobil tudi dvojezično zgibanko, v kateri smo predstavili delovanje našega društva in opisali zgodovino Kaple na Kozjaku ter obesek z napisom Wandertag 1996. Nevajeni takšnega sprejema so bili vsi po vrsti prijetno presenečeni in začudeni, še posebej, ker smo jim žganje in zgibanko podarili, kar pri njih doma ni ravno v navadi.

Vse ima svojo ceno.

Na Kapli pa smo pripravili tudi razstavo planinske opreme in fotografij, ki smo jih poslikali na naših izletih. Poskrbeli pa smo tudi za hrano in hladno pijačo. Telega leta smo začeli sodelovati tudi z aktivom kmečkih žena iz Kaple. Kmečke žene so doma napekle zvrhan koš domačih kmečkih dobrot in jih na posebej narejenem kmečkem vozu ponudile lačnim pohodnikom. Mno-

gi so ostali kar pri njih in se temeljito "posladkali".

Ob 12. uri pa je za pohodnike vsako leto tudi maša. Zraven pridejo tudi njihovi cerkveni pevci, ki pa se vedno naučijo tudi kakšno novo slovensko pesem. Mašo vodi njihov duhovnik. Zadnja štiri leta prihaja k njim na dopust Anton Suljič, pesnik in urednik verske revije v Zagrebu, ki jim potem mašuje in pridiga. Seveda pa jih vedno nagovori in pozdravi tudi domači župnik Igor Glasenčnik. Po maši se pohodniki še malo zadržijo ob pijači in hrani, ob zvokih harmonike pa se nekateri tudi zavrtijo.

V nedeljo, 13. avgusta 2000 je planinsko društvo Ožbalt - Kapla organiziralo že peti sprejem avstrijskih pohodnikov, ki jih prihaja vsako leto več. Tudi letos smo jim pripravili dobrodošlico, razstavo slik, prikaz diapozitivov, dobro hrano in pijačo. Kmečke žene pa so pripravile pecivo.

Ker pa si želimo, da bi to srečanje ohranili tudi v bodoče, bi radi k sodelovanju povabili prihodnje leto tudi kulturni društvi Ožbalt in Kapla in tako program srečanja še bolj obogatili in popestrili.

V nedeljo, 3. septembra pa bomo na Kapli po sveti maši tudi odprli razgledno pot po Kapli, ki bo zajemala najbolj zanimive predele Kaple in njihove znamenitosti in bo tudi za avstrijske pohodnike še dodatna zanimivost. Seveda so vabljeni k otvoritvi tudi vsi drugi ljubitelji narave in vsi ljudje, ki v srcu dobro mislijo. ▲

TUDI ČRNJANI SODELUJEJO Z OBMEJNIMI OBČINAMI V AVSTRIJI

FRANC JURAC

V okviru programa PHARE tudi občina Črna na Koroškem aktivno sodeluje z obmejnimi občinami v Avstriji. O tem, kakšno je to sodelovanje, smo se pogovarjali z županom Francem Staknetom, ki nam je med drugim povedal takole: "Sodelovanje občine Črna na Koroškem z obmejnimi občinami v Avstriji je vsestransko. Mislim, da je potrebno omeniti tradicionalno srečanje ob zaključku leta na meji, obisk Pliberškega "jormaka", kar velja za vse štiri občine. Omembe vredna pa je tu prireditev "Od Opliberka do Traberka". Občina Črna pa letos že četrto organizira maraton Kralja Matjaža okrog Pece. Maraton se prične s štartom v Mežici in nadalje poteka tako:

Franc Stakne, župan občine Črna.

krajši odsek po občini Pliberk, kar precej daljša maratonska pot poteka po občini Bistra, nazadnje še skozi občino Globasnica, daljši odsek pa poteka po cesti, ki spada pod občino Železna Kapla, nato se na mejnem prehodu Luže vrne na teritorij Slovenije in naše občine. Ker je za omenjeni maraton start in cilj v Sloveniji, bomo že v letošnjem letu organizirali po isti progi še kolesarjenje. Za to prireditev bo start in cilj v Avstriji, dogovoriti pa se moramo še, v kateri avstrijski občini. Ob tem pa moram omeniti še to, da izredno uspešno poteka izdelava projekta "Mlinska cesta" v sodelovanju z občino Šoštanj in obmejno Železno Kaplo. Mlinska cesta je izredno pomembna zaradi tega,

ker je bilo v vseh teh občinah veliko mlinov na vodni pogon, samo v Črni jih je bilo 77. Omeniti pa moram, da mi je uspelo, da smo letos, 16. marca podpisali pogodbo med gradbenim odborom za gradnjo kulturnega doma v Pliberku in slovenskim dobaviteljem Lesnina iz Ljubljane za dobavo opreme v vrednosti 700.000 avstrijskih šilingov. To pa je pomembno za področje gospodarskega sodelovanja.

Vesel sem sodelovanja s sosednjimi avstrijskimi občinami, v bodoče pa si želimo še več sodelovanja na področju gospodarstva in na področju kulture", pravi župan občine Črna na Koroškem Franc Stakne. ▲

MEDNARODNO SODELOVANJE DREVESNICE "OMORIKA" PRI DELIH OSNOVANJA PARKA "OMORIKA"

VLADIMIR PLANINŠEK drevesnica Omorika d.o.o., Muta

Po nekajkratnih obiskih uglednih mednarodnih strokovnjakov s področja hortikulture v drevesnici Omorika d.o.o., se nam je skupaj porodila zamisel o osnovanju dendrološko in hortikulturno zanimivega parka v neposredni soseščini drevesničarskih površin na t.i. Muški dobri. Park bi tvoril nekakšen parkovni pristan okoli drevesnice.

Prvotno smo načrtovali park na neizkoriščeni njivi v neposredni bližini sedanje drevesnice, kjer je zemlja izredno slabe kvalitete. Vzrok temu je nestrokovno ravnanje takratnih vodilnih ob osnovanju te drevesničarske površine, ko je bila humuzna plast z buldožerji podorana cca 1m globoko in je tako postala mladim rastlinam nedostopna. Zato je postala vprašljiva ekonomska upravičenost vlaganj v setev in sadnjo na tej površini.

Da bi ta prazna in neizkoriščena površina vendarle dobila

koristno funkcijo v tem prostoru, se nam je porodila ideja, da bi na njej zasnovali park, kjer bi bilo potrebno izboljšati zemljo le mikrolokacijsko, to je tam, kjer bi sadili sadike. To površino si je ogledala gospa Jelena de Belder-Kovačič s skupaj še nekaj mednarodnimi strokovnjaki. Mnenje vseh o ideji je bilo pritrdilno s tem, da bi bilo površino zamišljenega parka smiselno razširiti še na gozdno površino okoli drevesnice. Njivo bi v celoti parkovno zasadili, gozd pa bi smiselno preredčili in donegovali ter dopolnili z različnimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. Ob drevesnici je že obstoječ manjši park, skupaj z načrtovanim pa bi tvoril bogat park (nekakšen arboretum), ki bi bil zanimiv ne le za ožjo ampak tudi za širšo okolico.

Takoj po takšni pobudi za vzpostavitev parka smo na drevesnici Omorika pričeli z aktivnostmi za uresničitev takšne po-

bude. Najprej smo vzpostavili stike s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS, ki je tudi lastnik teh zemljišč, za dolgoročen zakup teh površin. S pobudo smo seznanili tudi občino Muta in so jo tudi z navdušenjem podprli.

Istočasno smo navezali stike z odgovornimi ljudmi nastajajočega parka Blumen-Erlebnis Park, predvsem z načrtovalko tega parka gospo Renate Mutchase iz bližine Velikovca v sosednji Avstrijski Koroški. Prav tako potekajo kontakti tudi z društvom za regionalni razvoj južne Koroške in njegovim predstavnikom g. Sigfridom Dobnikom. Z njimi sodelujemo na podlagi čezmejnega regionalnega razvoja. Potekajo aktivnosti skupne predstavitve obeh parkov v sosednji Avstriji in seveda širši Evropski uniji. Blumen Erlebnis Park bo predstavljal ureditev predvsem s trajnicami. Za projekt in izvedbo le-tega imajo odobre-

na sredstva republike Avstrije in tudi sredstva Evropske unije. Z vključitvijo našega parka Omorika, temelječega na drevesih in grmovnicah, bi tudi mi pridobili nekaj sredstev iz istega naslova. Oba parka skupaj bi predstavljala nekakšno celoto vzorčnih nasadov vsega rastlinja od trajnic do dreves.

Zamisli o lokacijski razdelbi parka Omorika so že narejene. Projekt z natančnimi opisi objektov in posameznih delov parka pa je v zaključni fazi izdelave. Pri zasnovi našega parka, kakor tudi pri strokovni izbiri posameznih vrst rastlin za zasadnjo v parku nam pomagajo in so še pripravljene pomagati različni strokovnjaki doma in iz ostale zahodne Evrope z gospo Jeleno de Belder-Kovačič na čelu. ▲

SODELOVANJE LOVCEV SLOVENSKE IN AVSTRIJSKE KOROŠKE

MIRKO KUMER

Še nedavno je bila državna meja nad Mežiško dolino ob Avstriji dokaj zaprta: na naši strani meje graničarji (po večini srbske narodnosti), ki še domačinom ob meji niso dovolili, da bi pozdravili soseda z onkraj meje, čeprav so jih vsakodnevno videvali. Onstran meje pa so skrbni orožniki varovali, da ne bi kdo iz naše strani prestopil mejo na nedovoljenem kraju, na uradnem mejnem prehodu pa so skrbno pregledali osebne dokumente.

Mejna črta je ostro delila Korošce, čeprav govorimo na obeh straneh isti jezik. Lovci pa seveda ne bi bili lovci, če ne bi našli načina za medsebojno spoznavanje in komuniciranje, saj smo eni in drugi rekli gamsu "gams" in srnjaku "pok", vsi pa se imamo za Korošce.

Tako je bil leta 1976 vzpostavljen stik s "Klubom prijateljev lova" (KPL) Celovec. Takrat je bil predsednik kluba danes že pokojni Karel Prušnik - Gašper (ki je v knjigi "Gamsi na plazu" opisal boj Slovencev na avstrijskem Koroškem proti nemškemu okupatorju). V letu 1983 ga je nasledil moj soimenjak Mirko Kumer, kmet na Blatu pri Pliberku in je še danes. On je tudi dal pobudo, da smo lovci z obeh strani meje začeli tesneje sodelovati, ne samo na prijateljskem srečanju, temveč še bolj na strokovni izmenjavi mnenj o divjadi in lovu.

Vodstvo Mežiškega lovsko gojitvenega bazena (MLGB) se je povežalo z vodstvi Hegeringov: Bleiburg (Pliberk), Eisenkappel-Lobnig (Železna Kapla - Lobnik) in Remschenig - Leppen (Remšnik - Lepena). Vsi trije mejijo na naša lovišča Strojna - Jamnica - Peca in Koprivna - Topla. Predvsem pa smo v MLGB imeli izredno dobre stike z okrajnim lovskim mojstrom gospodom Albinom Knaflom, ki je povezoval vsa krajevna lovstva združenja v okraju Velikovec.

Prvi stiki so se v glavnem odražali z medsebojnimi obiski na letnih lovskih zborih z istočasno prirejeno lovsko razstavo oziroma pregledom trofej divjadi in s srečanji na preizkušnjah v lovskem streljanju. Pri tem smo se spoznavali, razvijali medsebojna prijateljstva, spoznavali sisteme organiziranja lovcev in lova od krajevnih do deželnih in repub-

ličkih lovskih vodstev. Ob teh srečanjih je prišlo do idej o tesnejšem strokovnem sodelovanju pri gojitvi in lovu divjadi v obmejnih loviščih. Izmenjali smo si podatke o obmejnih loviščih, o vrstah in številčnosti divjadi, ki jo letno ocenjujemo, o obsegu odstrela in o ukrepih, da ohranimo primeren stalež, ki jo narava prenese brez škode na poljih in gozdovih. Tako je prišlo do potrebnih sestankov funkcionarjev lovskih družin MLGB in Hegeringov okraja Velikovec iz obmejnega območja in smo na skupnem sestanku 8. oktobra 1982 sprejeli pismeni dogovor o ravnanju in obnašanju lovcev na mejah lovišč, ki jo označuje tudi državna meja. S tem dogovorom smo vzpostavili zdrave in odkrite odnose pri našem nadaljnjem sodelovanju. Ni bilo več sumničenja o zakrivanju podatkov odstrela, o kvaliteti in starosti te divjadi in stanja po revirjih. V kolikor pa so se ob meji še pojavljali primeri nelovskega obnašanja, smo jih odkrito skupno odpravljali.

Posebno pozornost smo posvetili gamsom, saj so ti najbolj prehajali preko meje na grebenih Pece in Olševe. Postavili smo si enotna merila o odstrelu z razporeditvijo te divjadi po starostnih skupinah oziroma razredih, da bi obdržali primeren stalež in socialni sestav kot se to dogaja ob naravnem razvoju.

Ob pojavu gamskih garij smo se tekoče obveščali kdaj in kje se pojavljajo in kakšni ukrepi so bili sprejeti.

Na letnih razstavah trofej smo lahko videli, ali smo izvajali dogovorjene smernice in odkrivali nepravilnosti, ki bi jih naj v bodoče odpravili.

Iz problematike ohranitve gamsov se je rodil takoimenovani

"Karavanški sporazum", ki je zajel vse območje Karavank. Pred tem sporazumom pa je bil sklenjen podoben sporazum pod istim nazivom, ki pa je zajemal obmejna lovišča jelenjadi na Gorenjskem in onstran Koroške v Avstriji. Ta za območje Mežiške doline sicer ni bil obvezen, saj smo z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec sprejeli dogovor o gojitvi in odstrelu jelenjadi, ki so se v obdobju sodelovanja naselili preko meje v tukajšnja lovišča.

Veliko pozornost smo posvetili tudi malemu petelinu ruševcu. Tudi ta domuje le v višjih legah Pece in Olševe, kjer mejijo tukajšnja lovišča z avstrijskimi. Ker je stanišče te divjadi v legah ob in nad drevesno mejo, je tembolj izpostavljena težkim naravnim pogojem preživetja. Po ustmenem dogovarjanju smo z letom 1990 organizirali vsakoletno štetje ruševcev (petelinov in kur) na raztiščih Pece, Olševe, Smrekovca, Raduhe in planin na meji od Solčave do Mrzle gore.

To štetje je zahtevalo precejšnje napore lovcev, saj so morali vstajati že ob polnoči, da so pred svitom (začetkom maja) prišli do rastišč petelinov, v temi, mrazu in snegu, potem pa ob zakritem in tihem opazovanju vsaj treh ur. Pri tem je sodelovalo do 80 lovcev na obeh straneh državne meje - mej lovišč na isti dan in ob istem času. Rezultate smo potem obravnavali na skupnem sestanku in tako ugotovili stanje v primerjavi s prejšnjim letom in sklenili možnosti odstrela.

Tudi, ko smo v Sloveniji leta 1994 popolnoma zaščitili ruševca, v Avstriji pa še lahko izvajajo odstrel, so lovci tostran meje kljub temu sodelovali pri ugotavljanju stanja.

Štetje ruševca še vedno obnavljamo vsako leto. V praksi ga lahko izvedejo le lovci s strokovnim znanjem in ljubitelji te divjadi, ki živi prav tako skrivnostno kot veliki petelin.

Ob poročilih rezultatov štetja ruševca je vzniknila ideja oziroma problematika planinske male divjadi nasploh: kako je z velikim petelinom, belko, gozdnim jerebom in belim planinskim zajcem,

ki naseljujejo planine ob državni meji z Avstrijo od Strojne preko vseh Karavanških gora do zapadne meje Koroške in Karnskih alp. Tako smo prišli po naši iniciativi do pismenega sporazuma, ki sta ga podpisali Lovska zveza Slovenije in Koroško deželno lovstvo v lovskem domu lovske družine Solčava 26. julija 1996. Po tem sporazumu se letno zberejo vsi podatki o stanju navedene divjadi na obeh straneh meje, ne več samo obeh Koroških pokrajin od Strojne do Olševe, temveč tudi z obmejnih lovišč vseh Savinjskih in Gorenjskih planin vse Koroške do zapadne meje. S tem se je sodelovanje lovcev MLGB in obmejnega dela Velikovskega lovskega okraja razpotegnilo na nekako tretji "Karavanški sporazum", če ga tako imenujemo: prvi o gojitvi jelenjadi, drugi o gojitvi gamsov in ta, tretji, o gojitvi male planinske divjadi, ki je na naši strani z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst od 30. septembra 1993 popolnoma zaščiten (ni odstrela), dočim je v deželi avstrijske Koroške s skrajno previdnostjo dovoljen odstrel.

S temi obmejnimi sporazumi želijo lovci varovati obmejno divjad, ji zagotoviti trajni obstoj, jo nadzorovati tudi s previdnim odstrelom, saj naj bi vsakoletno ugotavljanje stanja to dovoljevalo.

Na našem območju MLGB so se v lovne razmere in stanje divjadi tvorno vključili tudi gozdarji Zavoda za gozdove (in pred tem Gozdnega gospodarstva) Slovenj Gradec. Zavedajo se naloge ohranjanja divjadi in tako sodelujejo z lovci pri ohranjanju okolja divjega petelina in ruševca.

Poleg navedene strokovne dejavnosti se lovci z obeh strani meje srečujejo s kulturnimi dejavnostmi, strelskimi preizkušnjami in obiski ter srečanji ob jubilejnih dogodkih.

Lovci Kluba prijateljev lova so vedno dobrodošli pri lovskih družinah širom Slovenije. Tako se utrjuje tudi njihova zavest, da ostajajo pri svojih koreninah. Tudi nemško govoreči lovci spoznavajo, da je pri nas lovstvo strokovno in dobro urejeno ter si želijo tudi v bodoče rednega sodelovanja. ▲

SREČANJE S PESNIKOM

MILENA CIGLER GREGORIN

Poezija - samo kaj je takega poezija,
marsikateri nejasni odgovor je bil že dan
na to vprašanje,
jaz pa ne vem in ne vem in držim se tega kot rešilne ograje.

Tako pravi lanska nobelova nagrajenka za poezijo
v zadnji kritiki pesmi z naslovom "Poezija" WislaWa Szymborska,
odgovor na njene verze pa bi lahko bil v pesmi
z naslovom "Pesem",
intervjuvanca Andreja KOKOTA

PESEM

Vse je pesem!
Kamen na cesti,
pozabljene cokle v hlevu,
trhle kosti davnih bitij,
potopljene ladje
na dnu oceanov,
prestreljene čelade v muzeju,
razpadla hiša na vasi.
Vse je pesem,
žalostna ali vesela.
Samo človek, človek,
ti nisi več pesem.
Ti se samo giblješ
po razpredeni mreži cest,
kjer ni več steze,
da bi srečal soseda
in z njim spregovoril
nekaj preprostih besed, da bi bila
pesem.

V četrtek, 17. avgusta, v pravi poletni vročini, sva z urednico napovedali razgovor Andreju KOKOTU, pesniku, publicistu, borcu za pravice Slovencev in za ohranitev slovenščine med zamejci, Slovincu, ki živi na avstrijskem Koroškem, v prijetnem predelu Celovca, kjer so njemu in ženi Milki, simpatici Gorenjki iz Zabnice pri Kranju, do nedavnega delale družbo njive s koruzo in drugimi poljščinami, sedaj pa tam rastejo stanovanjski bloki.

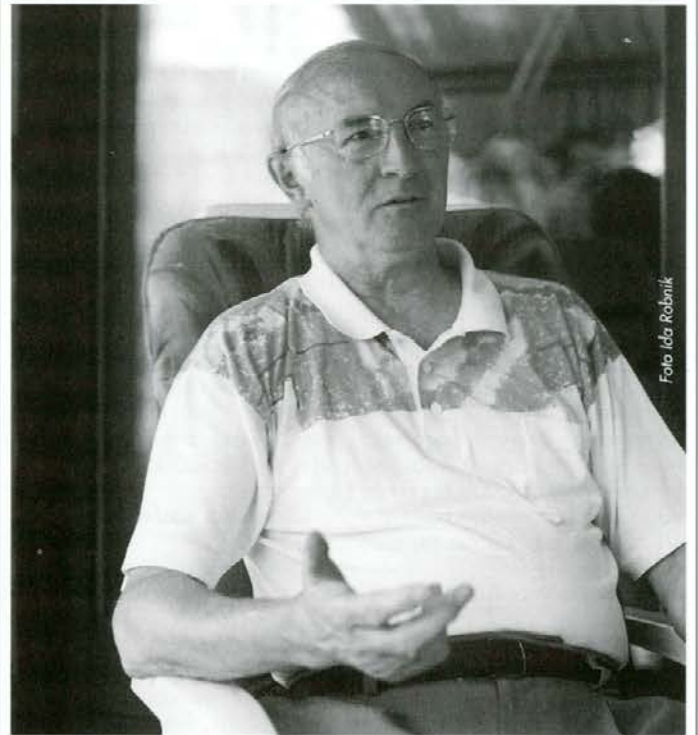
Prosiva ga, da najprej pove nekaj o sebi: Takole se je razgovoril:

"Rodil sem se v Zgornji vasi nad Kostanjami na Zupkovi domačiji 1936 leta. Oče, Maistrov borec, doma iz Grobelnega pri Celju, se je priženil h tej domačiji. Bil sem najmlajši izmed enajstih otrok. Mati je bila moja prva učiteljica in vzornica, saj sem preko nje vzljubil slovensko besedo. Ker smo bili zavedni Slovenci, smo bili izseljeni v taborišče Rehnitz, Rastatt in Gerlachshheim. Doživetja in doživljaje iz teh let sem popisal v knjigi "Ko zori spomin".

Ljudsko šolo sem obiskoval v Kostanjah in v Vrbi, nato pa kmeti-

jško šolo v Podravljah. Krajši čas sem bil šofer na Dunaju, največ pa uslužbenec pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, od leta 1963 do 1980 sem bil njen tajnik, od leta 1980 do 1991 pa kulturni urednik tednika Slovenski vestnik.

Mati je imela igralski talent in imela je izreden spomin. Drabosnjakov pasijon Križevga pota je napisala po spominu in njen rokopis hranim pri sebi kot največjo svetinjo" (in jo s ponosom in ljubeznijo pokaže). Jasna, odločna, preprosta, razločna in lepa pisava matere, po kateri je

dedoval umetniški talent, je posneta tudi v faksimilno izdajo, ki jo je nama podaril ob obisku.

"Kostanjsko narečje je močno povezano z Drabosnjakom in tega bukovnika občudujem in gojim narečje njegove in moje rojstne vasi. V tem narečju je nastala ena izmed mojih knjig Pastirjevi rajmi". (Kot je napisano na zavilku, gre za vsebinsko hudomušne, igrive pastirske pesmi, na katere se je Andrej spomnil šele v zrelih letih in zato v njih še neobremenjeno poje in vriska pastir, kot je napisal avtor spremne besede k tej knjigi.)

O vašem literarnem snovanju bomo nadaljevali pozneje, povejte sedaj kaj o stikih z matično domovino, prosiva.

"Stiki z matico so slabši sedaj, ko imate samostojno državo, kot prej, ko ste bili v okviru Jugoslavije. Kot da ste pozabili na nas. Pred kratkim smo imeli na Bledu razgovor o oživitvi stikov z matično domovino oziroma zamejci. Sodelovali so Iztok Osojnik, Matjaž Kmecl in drugi. Vsakodnevno doživljamo, da smo pozabljeni in tudi v tej državi moramo nenehno opozarjati nase. Zelo

narobe je, da imamo zamejski Slovenci tudi med seboj razprtije. Pa tudi naši politiki se veliko kregajo med seboj.

Ko sem bil na primer tajnik prosvetne zveze, sem poznal vsako slovensko družino. Veliko sem lahko naredil. Organizirali smo turneje Sloveskega okteta in drugih zborov in ansamblov, tudi Vresa. Veliko smo tudi sami potovali po Sloveniji in po tedanjih republikah Jugoslavije.

Igrali smo Miklovo Zalo, ki jo je postavil režiser Fran Žižek. Bila je dokaj moderna izvedba. Stike sem imel s pesniki iz Albanije, Makedonije, Novega Sada. Sedaj teh stikov nimam več.

Dodal bi kot zanimivost: z matično domovino imam tudi vez s televizijo, opazil pa sem, da na teletekstu ljubljanske nacionalne televizije ni šumnikov (tudi sami sva se prepričali, da to drži). In še drug primer: kupil sem CD Atlas sveta v neki knjigarni v Celovcu. Atlas je založila United soft media. Ko sem Atlas na računalniku pregledal sem opazil popačena imena krajev v Sloveniji. Ljubljana je imenovana Leibach, itd., polovica krajev je napisana v slovenskem, polovica pa v nemškem

jeziku.

Problem dvojezičnih tabel še vedno obstaja. Ko greš iz države, še vedno vidiš samo napis: Slovenien.

Cel kup je takšnih stvari, ki vedno znova zbedejo in zabolijo.

Tukaj v osnovnih šolah skoraj ni več otrok pri slovenskem jeziku, moj vnuk je na primer na nižji stopnji edini v razredu, ki poslušata slovenski jezik.

Midva z ženo sva se ves čas trudila, a premalo nas je in premalo prodorni smo. Za sebe sicer lahko rečem, da se še vedno borim in tudi ne bom odnehal."

Kdaj ste se začeli ukvarjati z literaturo?

Moj prvi poskus je bil v Podraveljskem vestniku v času, ko sem hodil v kmetijsko šolo. S sodelovanjem pri urejanju tega vestnika in s prodajo le-tega smo zaslužili 4000 do 5000 šilingov in za ta denar smo odšli na izlet v München. To je bil res uspešen projekt.

Potem sem napisal prve pesniške zbirke in sodeloval v Pesniških listih. S poezijo v Pesniških listih sem se lotil podiranja dvojezičnih tabel, zato me je preganjal Haimandienst. Kljub temu sem v poeziji ves čas opozarjal na

problem Slovencev, ki smo postali tuji v lastni domovini. Ena takih zbirk je "Onemelo jutro", "Čujte, zvonovi pojo".

Iz "Onemelega jutra" navajam pesem, ki je najbolj značilna za omenjeno temo tujstva:

Se enkrat

Še enkrat bom stopil na plan, poslednjič premeril tiho zavest steptano v škarpo prezira in zatulil v krivično stran.

Še enkrat bom prosil za glas in počakal odmeva. Ne sprašujte, zakaj.

"Tako se je nabralo 13 do 14 knjig. Mitja Mejak mi je leta 1976 naredil izbor pesmi, sedaj pa se je pesmim s knjigo "Ko zori spomin" pridružila še proza."

Žena Milka nam zaupa, da bo drugo leto, ob jubileju 65 let, morda izšel izbor pesmi, da se sicer še ni odločil in odgovoril na ponudbo.

Literarno sodelovanje pri vas?

"Sodelujem kar živahno in sicer so tukaj moji sodelavci ali literarni kolegi: Florjan Lipuš, Gustav Januš, Janko Messner, Anita Hudl, Maja Haderlap, Janko Ferk, Martin Kuhling (obetaven pesnik), Vinko Ošlak, Tim Wuster, Franc Merkač in še drugi.

Prevodi vaših del v tuje jezike?

Moja dela so prevedena v nemščino, lužiško srbsščino, srbski in hrvaški jezik, albanščino, sodeloval pa sem tudi z Makedonci.

Vzorniki?

Kette, Murn, Župančič, Menart, Pavček, Kovič, Zlobec in seveda Prešeren. Vendar rad berem vse slovenske pesnike, posebej pa te, ki sem jih navedel.

Občasne stike imam z Matjažem Kmecljem, Iztokom Osojnikom, veliko sem sodeloval s Hermanom Voglom, Hermanom Germom.

Pišem tudi pesmi za otroke in izšle so v knjižici "Ringaraja" (Tudi to nama je podaril). Izmed otroških je najbolj zanimiva pesem "Snežni mož".

Kaj vas še zanima?

Sodelujem tudi v ekoloških gibanjih oziroma akcijah. Dosegli smo prepoved gradnje jedrske elektrarne in prepoved preplavitve polja in listnatega gozda ob Donavi zaradi akumulacijskega jezera. Uspeli smo še v drugih ukrepih.

Eno mojo pesem z ekološko tematiko so tudi uglasili.

Ciljev oziroma dela imam še toliko, da bi lahko živel še 100 let.

Nadaljevati mislim knjigo o Kostanah, kako je iz čiste slovenske vasi postala nemška. To je tragika vseh malih narodov. Kljub temu se čutim poklicanega, da opozarjam na to. Že vse svoje življenje pišem in delam v tem smislu.

Za našo mejo so se borili že Maistrovi borci, pa partizani in zakaj sedaj to tajijo. Naj se o tem odkrito govori.

Rešitev za nas in za naslednje generacije je, da krepimo in vzgajamo duhovno kulturo, da ustvarjamo ozračje in razpoloženje, kjer bosta strpnost in razumevanje med sosedi in narodi.

Tak narod, tudi slovenski, bo obdržal svojo mlado generacijo in jo pripravil za življenje, da se bo znala postaviti zase.

Ste sami tudi prevajali?

Da, prevedel sem pet knjig v nemščino oziroma v slovenščino: Peter Hendke, Erich Freid, Peter P. Wiplinger, Michael Guttenbrunner, Neža Maurer.

Andrej Kokot! Zeliva vam še veliko navdiha za vaše literarno delo, zdrava in sproščena leta v tem lepem okolju, v družbi z vašo ženo Milko, obema pa želimo zdravja in dobrega počutja. ▲

NEPOZABNA SREČANJA

ANICA KUMER

Sončen poletni popoldan je, dan kar vabi v naravo. Sedimo na terasi pred hišo in kramljamo. Po obisku sv. Ane se je skupina mladih umetnikov ustavila pri nas. Vodi jih grof iz Avstrije, mladi Markus Orsini Rosenberg. Večkrat smo se že srečali z njim in vsak njegov obisk je za nas nekaj posebnega, lepega. Mlad, prijazen in tako zelo preprost mladenič, umetnik slikar, prav tako preprost kot njegov oče, ki je arhitekt. Nič grofovskega ni na njem, ena sama prijetna poniznost veje z njega. Ko nam poda roko, se rahlo prikloni in nasmeje se z njemu značilnim širokim nasmehom. Kdor ga ne pozna, si ne more niti zamisljati, s kakšno osebnostjo se srečuje, saj je ožji sorodnik danske princeze.

Tudi letos ni prišel sam. Pred dvema letoma je vodil mirovnike iz cele Evrope. Geslo teh mladih

je "Mir brez meja!" Letos ga spremljajo prijatelji slikarji. Njegovo dekle, mlada Parižanka Tanja govori tekoče pet jezikov, med njimi odlično slovensko. Sony iz Pariza, pa njen fant Andrej, Kristy iz Škotske, Ben iz Anglije, Aleks iz Avstrije, Luc iz Združenih Emiratov, Raja iz Avstrije in še trije, katerih imen ne vem, se preko Tanje z nami pristrčno pogovarjajo.

Ko gledam to preprosto, prijazno dekle, si jo skušam predstavljati v vlogi grofice. Pa vendar mi podoba zbledi. Tista podoba, ki sem si jo kot otrok ob prebiranju pravljic o grofih in groficah slikala. Pred mano sta, - čisto nič podobna tistim iz preteklih dni.

Ta mlad človek je srečen v družbi preprostih ljudi; preprostih, iskrenih in poštenih, takšnih, kot je on sam. Kljub bogastvu je oblečen v preprosto

majico, kavbojke in copate. Tu pri njem, ob tej zelo spoštovani družini grofov Orsini, zbledi vsaka pravljica.

Sedimo, oni prigriznejo črn kruh in salamo, srkajo rdeče vino in se navdušujejo nad skuto z rdečo papriko in kumino.

Sonce počasi zahaja, le vrh ponosne Pece je še obsijan z njim. Olševa je že v senci. Skalne čeri Raduhe ob zatonu ostanejo svetle.

"Jutri bo lep dan, ker so skale svetle", modruje mož.

Ovce pod nami počasi poležejo, le vodnica še zvončklja. Site sočne paše uživajo v naši bližini.

Počasi se skupina prične poslavljati. Do njihovega posestva na oni strani je še daleč. Za nekaj dni so se nastanili tu, na eni izmed grofovih kmetij.

Le nekaj posnetkov za spomin, topli stisk rok, vsi po vrsti pa

spoštljivo objamejo moža na invalidskem vozičku. "Naše srečanje ni zadnje", si obljubimo. Skupaj smo preživel čudovito, nepozabno popoldne.

V takih ljudeh spoznaš pravo vrednoto človeka. Spoznaš minljivost in nepomembnost materialnih dobrin in večnost človeških vrlin. Odhajajo objeti, veseli, presrečni. Še zadnjič pomahajo v pozdrav in že jih zakrije ovinek. Oni se vračajo, mi pa ostanemo, polni čudovitih vtisov ob srečanju z njimi.

Ob srečanju s takšnimi ljudmi je človek zelo vesel ko spozna, da jih niso pokvarile materialne dobrine, ampak so kljub vsemu bogastvu bogati in redki med redkimi, ki enakopravno sprejemajo tudi "malega" človeka.

Ko zazvoni večerni Ave pri sv. Ani, se človek z molitvijo zahvali za dan preživetih, prelepih spoznanj. ▲

DRUŽENJE PRI SV. ANI V KOPRIVNI

IDA ROBNIK

Tradicionalno srečanje prebivalcev občine Črna in okolice ter obmejnih občin iz avstrijske Koroške je bilo letos 30. julija pri sv. Ani v Koprivni. Ta dan so lahko udeleženci srečanja prestopili mejni prehod Luže brez običajne kontrole. Lepo vreme je privabilo precejšnje število ljudi, ki so se po maši zbrali na kmetiji Kumer, kjer so v prijetnem druženju preživeli lep dan. Gospodarja Kumrove kmetija sta poskrbela za hrano in pijačo ter prijetno razpoložje ob glasbi. Druženje pa smo popestrili tudi člani uredništva Viharnika, ko smo med udeleženci delili sedmo številko Viharnika in vzbudili zanimanje za to revijo tudi pri marsikomu iz one strani meje.

Med udeleženci srečanja v Koprivni so bili tudi člani Slovenskega kulturnega društva Globasnica. Pogovarjali smo se s predsednikom tega društva Štefanom Božičem in dolgoletnim članom Albertom Smrečnikom, p.d. Šoštarjem iz Globasnice. O svojem društvu in problemih, na katere naletijo pri svojem delu sta povedala:

1. Sv. Ana
2. Mimo Kumrove kmetije so v času prireditve prijezdili tudi člani "Cross Country" kluba iz Slovenj Gradca
3. Levo Albert SMREČNIK, desno Štefan BOŽIČ

Foto Ida Robnik

"Slovensko kulturno društvo Globasnica je ustanovil kaplan Ivan Hojnik 1903 leta predvsem z namenom, da bi ohranili slovensko pesem na Koroškem. Kaplan Hojnik je bil zelo zaveden Slovenec in je že v času svojega delovanja zapisal, da se moramo na vse načine, tudi z rokami in nogami braniti nemškemu nasilju in ohraniti slovensko besedo in pesem. Kljub zelo močni asimilaciji nam je to uspelo.

Danes šteje društvo okrog 300 članov, ki so organizirani v 5 sekcij: mešani pevski zbor, folklorna skupina, dramski odsek, otroški zbor in izpred treh let še športni oziroma planinski odsek.

Folklorja je letos praznovala 25-letnico delovanja. Ob tej priložnosti je skupina

pripravila "mjuzikel" Globaška ojslet. Odigrala je kar 4 predstave, ki jih je obiskalo več kot 1000 obiskovalcev. S to predstavo so nastopili tudi na Vrbskem jezeru, povabljeni pa so še v Trst ter v Sloveniji na Ptuj, v Cerkovce in še kam.

Vse skupine oziroma odseki so aktivni preko celega leta in tako ohranjamo stike, predvsem pa slovensko besedo in kulturo, ko se družimo na raznih prireditvah."

Gospod Albert Smrečnik se spominja, da je bil prvi stik društva s Slovenijo vzpostavljen preko Bonče Senica pred 30 leti, ko je ta prišel v Globasnico in preko časopisa Večer seznanil slovesko javnost o obstoju in delu društva. Tudi kasneje so posamezni člani društva iskali stike s slovenskimi kulturnimi

organizacijami, vendar so te stike vzpostavljali bolj osebno, ker je bilo preko državnih organov težje vzpostaviti kontakt. Na tak način se povezujejo z matično domovino tudi še danes.

Seveda smo največ govorili o problemu asimilacije in izginjanju slovenskega življa v obmejnih avstrijskih krajih. Oba sogovornika menita, da bi morala biti država Slovenija hrbenica slovenskim prebivalcem na avstrijski strani, kajti oni so obzidje pred nadaljno germanizacijo in izginotjem

slovenske kulture in jezika. "Brez pomoči Slovenije ne bo več Koroških Slovencev", sta enotno zaključila naš pogovor.

Dogovorili smo se tudi, da bomo v Viharniku še večkrat objavili prispevke o njihovem delu in prizadevanjih za ohranitev Slovencev na Koroškem. ▲

4. Udeleženci srečanja v Koprivni pri Kumru
5. Mladi so prihajali kar peš. Ta mladenič je za rezervo, če ga ujame noč, vzal sabo tudi spalno vrečo.
6. Znamenita črna Marija v cerkvi sv. Ane v Koprivni.
8. Sv. Anan

Foto Ida Robnik

4

5

LISTNIČA UREDNIŠTVA

mQnzdsa
FCBjakjeF
DKiwajuK
HUSjketwq
bnwajkw
KDSFKDE
NDSklaysl
kkljskjs
andspsdk
JIXCFJlsd
uialJKCS
DFjalskhl
dCicadkij
klkpxvJLI

Tudi ta izdaja Viharnika je sofinancirana iz sredstev programa PHARE za male projekte, zato še namenjamo nekaj strani obmejnemu sodelovanju Koroške regije z državo Avstrijo. Pri pripravi vsebine za zadnji dve izdaji smo člani uredništva in pisci želeli seznaniti bralce o sodelovanju in skupnih projektih z ljudmi in organizacijami, ki živijo in delujejo onstran meje, hkrati pa smo vzpostavili nove vezi z ljudmi, ki želijo tudi v nadalje sodelovati in so zainteresirani za izmenjavo informacij s področij, na katerih delajo. Med zbiranjem informacij o obmejnem sodelovanju in vzpostavljanju stikov z avstrijskimi predstavniki smo bili zelo presenečeni nad izrednim zanimanjem in pripravljenostjo sodelovati tako naših kot avstrijskih sogovornikov. Presenetilo pa nas je tudi, ko smo ugotovili, da skupno delovanje na nekaterih področjih poteka že dolga leta, da so nekatere družabne in kulturne prireditve že kar tradicionalne. Upamo, da ste tudi vi z veseljem prebrali te članke.

Uredništvo

8

SODELOVANJE DREVESNICE "OMORIKA" Z MEDNARODNIMI STROKOVNJAKI IN INSTITUCIJAMI

VLADIMIR PLANINŠEK drevesnica Omorika d.o.o., Muta

Drevesnica Omorika d.o.o. obratuje že deseto leto. V tem obdobju smo se zaradi preobrazbe gozdarstva bili primorani preobraziti tudi sami. Posledica preobrazbe gozdarstva v začetku devetdesetih let je bilo drastično znižanje potreb po sadikah. Drevesnica je s svojim strokovnim kadrom tako bila primorana iskati nove trge.

V preteklosti, ko je bila drevesnica še v družbeni lasti, je vzgajala izključno gozdne sadike, najprej za potrebe gozdno gospodarskega območja (GGO) Slovenj Gradec, kasneje pa še za GGO Celje. V letu 1991, ko preide drevesnica v privatno last, je bila zaradi že omenjenih vzrokov prodaja sadik na domačem trgu zelo majhna. Primorani smo bili iskati nove trge. Pričeli smo tudi z novo proizvodnjo, to je vzgojo okrasnih sadik. Stike smo navezali z gozdnimi drevesnicami, predvsem v Avstriji in Nemčiji. Kasneje so se potrebe teh tujih kupcev zmanjšale na minimum ter počasi popolnoma usahnile. Začel pa se je širiti domači trg. Sadike gozdnega drevja smo pričeli vzgajati še za GGO Nazarje in kasneje še za večji del GGO Maribor.

Kljub prekinitvi prodaje na tujem trgu smo ohranili stike z določeni drevesnicami predvsem na strokovnem nivoju. Poleg že obstoječih stikov pa smo navezovali nove stike tako na področju gozdnega drevesničarstva kot tudi na področju hortikulture.

Sodelovanje na področju gozdnega drevesničarstva

Leta 1991 smo začeli navezovati stike z manjšimi avstrijskimi gozdnimi drevesničarji, predvsem s Koroške, Štajerske in Zgornje Avstrije. Sprva so bili ti stiki le na trgovinskem področju, kasneje pa so prerasli tudi na strokovno raven. S poizvedovanjem smo navezali stike še z večjimi drevesnicami ne le v Avstriji, ampak tudi v Nemčiji in Italiji.

Z avstrijskimi drevesničarji sodelujemo predvsem na po-

dročju izboljšav tehnike vzgoje sadik predvsem iglavcev za sadnjo v srednje in visokogorju. Ker Avstrijci vzgajajo sorazmerno majhno količino sadik listavcev, se precej s tega področja učijo od naše drevesnice, kot drevesnice z najdaljšo tradicijo s področja vzgoje sadik listavcev v Sloveniji.

Preko našega gozdarskega kolega Branka Štamparja univ. dipl. inž. iz Maribora smo navezali predvsem strokovne stike tudi z drevesnico Forstschule Welsberg na južni Tirolski v Italiji. Z izmenjavo obiskov si izmenjujemo predvsem izkušnje pri vzgoji sadik iglavcev; listavcev v njihovi drevesnici ne vzgajajo.

Nekoliko več izkušenj na področju vzgoje listavcev imajo drevesnice v Nemčiji. Preko prodaje sadik smo navezali tudi strokovne stike predvsem z drevesnicami v Nagoldu in Teisendorfu. V Nagoldu je drevesnica Geigle Baumschulen. Z njenim direktorjem dr. Rudijem Wahlom izmenjujemo mnenja in izkušnje, predvsem s področja tehnike in s tem s področja strojne opreme ter njene izboljšave za čim lažje in učinkovitejše delo v drevesnici.

V Teisendorfu pa je državna drevesnica, ki jo vodi dr. Albrecht Behm. S to drevesnico pa imamo stike predvsem na področju vzgoje sadik. Dr. Behm je član in sodelavec Inštituta za Evropsko politiko iz Nemčije za področje gozdnega reprodukcijskega materiala. Zato so stiki z njim, predvsem pa njegovi nasveti, še bolj poglobljeni saj se vedno bolj prilagajamo normam EU.

Zaradi vse večjega in hitrejšega približevanja Evropski uniji in s tem tudi prilagajanja slovenske zakonodaje evropski zakonodaji, smo se primorani s področja upoštevanja zakonodaje vse pogosteje, sicer posredno, povezovati z institucijami s področja vzgoje gozdnega reprodukcijskega materiala širrom držav članic Evropske unije. Stiki potekajo predvsem na področju upoštevanja direktiv EU o trženju gozdnega reprodukcijskega materiala ter njihovo biološko vsebino in kontrole notranjih tržišč posamezne članice EU.

Svetujejo pa nam tudi kako naj pripravimo pogajalska izhodišča za članstvo v EU.

Sodelovanje na področju hortikulture

Zaradi vse manjših potreb po gozdnih sadikah smo bili primorani iskati dodatne možnosti ohranjanja proizvodnje na istih površinah. Začeli smo vzgajati okrasne sadike in načrtovati okolice hiš in parkov. Vse dodatno znanje je bilo potrebno na novo osvojiti. Ker je strokovnjakov s tega področja v Sloveniji malo, smo pričeli navezovati stike tudi s tujimi, izključno zahodno evropskimi strokovnjaki, institucijami in drevesnicami.

Sprva smo se na področju hortikulture izobraževali in izpopolnjevali le z obiski posameznih specializiranih sejmov in razstav, kasneje pa smo že pričeli navezovati strokovne stike. Najprej nas je zanesla pot h gospe Jeleni de Belder-Kovačič, naši rojakinji, ki že skoraj pol stoletja živi in dela v Belgiji. Tam je pustila sledove s stvaritvijo čudovitega parka Kalmthout ter sedaj njene doma Hemelrijk. Gospa de Belder je ena vodilnih strokovnjakov s področja hortikulture na svetu, za kar ji je belgijski kralj dodelil naziv baronica. Njena mnenja in nasvete spoštujejo ter upoštevajo v vseh državah po svetu, kjerkoli in komerkoli jih daje.

Tekom let medsebojnega poznavanja si izmenjujemo obiske, pri katerih nam svetuje in daje napotke za nadaljnje delo pri vzgajanju in uvajanju novitet okrasnih sadik v naši drevesnici. Najbolj ji je všeč to, da sami vzgajamo veliko večino okrasnih sadik v nasprotju s precejšnjim delom večjih slovenskih drevesnic.

Kasneje sva vodji drevesnice Omorika navezala stike s kraljevim hortikulturnim društvom (RHS) v Londonu, katerega člana sva kaj hitro postala. Članstvo v RHS omogoča pristnejše stike z njihovimi strokovnjaki. Nepomembno pa tudi ni sprotno dobivanje informacij o vseh novitetah s področja svetovne hortikulture, kot tudi nabava strokovne literature.

Nedavno je obiskal drevesnico Omorika tudi podpredsednik svetovne dendrološke zveze Italijan Lupo Osti z ženo. G. Osti je bil v preteklosti član skupine za povojno gospodarsko obnovo Italije. Kasneje se je pričel ukvarjati z biološkimi znanostmi. Tekom let je postal vrhunski strokovnjak s področja poznavanja in odkrivanja vrst drevesastih potonik. Zaradi njegovega izrednega poznavanja predvsem drevja je bil nagrajen s podpredsedniškim mestom v svetovni dendrološki zvezi. Kljub temu, da je obiskal dežele celega sveta, je bil vidno navdušen nad izgledom naše slovenske krajine. Pohvalno pa se je izrazil tudi o napredku naše drevesnice.

Tekom let obstoja drevesnice Omorika sva z ženo navezala stike s strokovnjaki s področja hortikulture predvsem v Belgiji, Nizozemski, Angliji in deloma tudi v Nemčiji ter Italiji. Vse te strokovnjake obiskujemo z namenom, da zberemo čim več znanja s področja tehnike vzgoje okrasnih rastlin in uvajanju novitet s tega področja. Med temi so tudi svetovno znani vrhunski načrtovalci okolice hiš in parkov, ki jim je vredno prisluhniti in upoštevati njihove nasvete. Nekateri izmed njih so že obiskali našo drevesnico, mnogi kasneje tudi celo Slovenijo. Nad lepotami naših pokrajin so brez izjeme vsi navdušeni. Večina njih je obljubila, da bodo ponovno obiskali našo državo, drevesnici pa bodo z nasveti pomagali pri osnovanju parka, ki ga nameravamo urediti v neposredni bližini drevesnice Omorika.

Menim, da izmenjava takšnih obiskov ni le iskanje nekega zadovoljstva, ampak je izmenjava mnenj in nasvetov med obiski obojestransko koristna. Pa še Slovenijo bodo spoznali in širili dober glas o njej. Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo bodo takšna povezovanja nujna. V nasprotnem primeru so neaktivni obsojeni na životarjenje ali celo na propad. Konec koncev pa velja: "Več vidiš in znaš, več veljaš!" ▲

OHRANJANJE NARAVNIH POSEBNOSTI V NAŠEM OKOLJU

VLADIMIR PLANINŠEK drevesnica Omorika d.o.o., Muta

Na mnogih obiskih v tujini potekajo pogovori ne le strogo strokovnega značaja, ampak tudi o varovanju narave in ohranjanju zelenih kulis v urbanem prostoru.

Na enem izmed obiskov v Angliji so nas angleški kolegi opozorili na pred leti izvedeno dejanje s področja ohranjanja redkih vrst rastlin. Pokazali so mi članek, ki je bil objavljen v dnevniku The Times 24. junija 1996 na strani 7, napisan z debelim tiskom z velikim naslovom. Članek je objavil Paul Wilkinson. Tako članek, kot tudi dejanje samo se mi zdita izredno pomembna z vidika ohranjanja naše narave, zato sem ga v celoti prevedel in ga namenil za objavo v Viharniku. Prevod je direktin in ni lektoriran.

"Prenos zemlje za ohranitev redkih vrst orhidej"

"Razvoj dogodkov, pri katerem so odkrili redko vrsto orhidej, je potekal na gradbišču v naseljenem okolju in naporu ohraniti le-te. Petdeset ton zemlje, polne hranil in mikoriznih gliv, s katerimi živi v sožitju orhideja, jim je uspelo prepeljati na varno lokacijo.

Hiter prevoz je narejen iz 5 milj oddaljenega kraja Nether Poppleton blizu Yorka v park blizu Yorškega mestnega centra, kjer je upanje, da orhideja ali čebeljeliko mačje uho (*Ophrys apifera*) uspeva.

Zaščitna dela so se pričela, ko so gradbeniki začeli dela na gradbišču. Buldožerji so pri posnemanju in čiščenju zemlje z njiv po naključju uničili večino kolonije orhidej. Ko so protestniki ekološkega gibanja White Rose obkrožili še nedotaknjeno zemljo, je gradbeno podjetje pričelo dela za zaščito te v Angliji redke rastline.

Gordon Thomas, čuvaj 24 aker (9,71 ha) velikega St. Nicholas Fild parka v Yorku, je sedaj odgovoren za skrb za orhideje na novi lokaciji. Pri ohranitvi naravnih rastišč posameznih vrst so odgovorni v zamudi. Ta v Angliji zelo redka cvetica je posebno redka v severni Angliji, pogostejše se pojavlja na jugu Anglije in v kontinentalnem delu Evrope.

Zemlja, ki jo orhideje potrebujejo za rast je prenesena na novo lokacijo in upajmo, da bo v naslednjih letih spet zacvetela.

Henk Gerritsen v sredini, levo Vlado Planinšek, desno Stane Sušnik

Piet Oudolf

Priona Tuien - "naravni travnik"

To je drzno početje. Zelo žalostni bomo, če ta lepa rastlina na novi lokaciji ne bo zaživela.

Roža potrebuje pravo kondicijo za cvetenje, posebno vreme, ki je potrebno za razvoj v naši deželi (op. Angliji). Posebno zadovoljni smo zaradi poti, ki jo gibanje White Rose z vsem zanimanjem ubira in razvija, še posebno za bodoče rodove.

Okolje in razvoj lahko živita skupaj samo, če se medsebojno spoštujeta."

Angleški kolegi so mi ob naslednjem obisku pri njih povedali, da orhideja na preneseni lokaciji lepo uspeva in cveti. Za slovensko javnost je izrednega pomena, da izve, kako v tujini upoštevajo razne organizacije in gibanja z naravovarstvenega področja, še posebno pa upoštevajo njihove strokovne nasvete in mnenja.

Zanimiv dogodek s področja ohranjanja narave se je zgodil ob obisku vrta slovitega svetovno znanega oblikovalca vrtov Piet Oudolfa v Hommeloju in vrta Priona Tuien avtorja in lastnika Henka Gerritsena; oba živita skoraj skupaj na Nizozemskem. Ko se sprehajaš in občuduješ njihova vrta, srečaš v njih divje zasejan travnik z raznimi tudi iz naše domovine prenesenimi travami. Ti travniki so za naše oko popolnoma zapuščeni. Za njih pa so takšni travniki ponos. Veliko ljudi predvsem iz zahodne Evrope prihaja občudovat te travnike, saj so takšni bogati travniki za njih prava redkost. Da imajo z različnimi travami revne travnike, je krivo prekomerno izkoriščanje teh travnikov. Zaradi hlastanja za čim večkratnim izkoriščanjem travnika, predvsem s siliranjem, trave ne dozorevajo. S tem ne prihaja do semenjenja, zato počasi izginevajo. Zato postopoma klasično silažo opuščajo.

Oba gospoda, tako g. Oudolf kot g. Gerritsen sta že večkrat obiskala Slovenijo in predvsem njene pokrajine in njihove naravne lepote. Nad ohranjenostjo naše narave sta bila navdušena. Opozarjata, da bi se morali zavdati našega naravnega bogastva, ki ga še imamo, ga znati očuvati za bodoče rodove, da nam ne bo potrebno tako, kot v večini zahodnoevropskih držav, umetno ustvarjati takšnih travnikov. ▲

PRI URBANU NA SVETEM DANIJELU

GORAZD MLINŠEK, univ. dip. inž. gozdarstva, ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Če se podaš pri gostilni Begant pred križiščem glavnih cest iz Slovenj Gradca proti Dravogradu in Ravnam po lokalni cesti na Cvitarško sedlo in tu zaviješ na desno po ozki gozdni cesti, se boš pripeljal do urejene kmetije Urban po domače. Kmetija leži na grebenu, od koder je lep razgled proti Uršlji gori, ostalemu delu Pohorja in Trbonjami.

Na tej kmetiji gospodarja Jože Pačnik. Na petdeset hektarjev velikem celku živi petčlanska družina. Glavni vir dohodka jim daje gozd, katerega imajo 35 hektarjev. Kljub dobro gospodarjenemu gozdu na dobrih rastiščih iščejo Urbanovi dodatni dohodek tudi drugje. Ukvarjajo se z živinorejo. Gospodinja je zaposlena. Trije šoloobvezni otroci zahtevajo svoje.

V veliko veselje so gospodarju Jožetu tudi divji prašiči. V strmeh, zaraščajočem in gozdnatem predelu je uredil okoli dva hektarja veliko oboro.

Pri Urbanu se radi oglasijo gozdarji in lovci, pa tudi kmetijci. Razmišljajo tudi o biološkem kmetovanju. Želimo jim, da bi uspeli! ▲

Pri Urbanu na Sv. Danijelu nad Trbonjami družina Pačnik rada posesti v družbi revirnega gozdarja Stanka M1orija. Tokrat je odsotna gospodinja.

Foto Gorazd Mlinšek

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1
Telefon: 0602/ 43-332, Faks: 0602/ 42-684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik

Uredniški odbor: Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Oblikovalska realizacija:

Dizajn studio Humek, Maribor

Likovna urednica in

grafično oblikovanje: Marlena Humek

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti:

Grafična forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Naklada: 1750

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2000. Fotografije © avtorji

Na naslovnici: Milan Osojnik-gospodar Najevnikove kmetije, Krinclavke pri Kolarju in Mlaj za Lepo Nedeljo. Avtor fotografij: Franc Jurac.

DELNIČARJEM V RAZMISLEK

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

PAVLINA AREH, univ. dipl. inž. lesarstva

Delničarji Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec ste v teh dneh od različnih borzno posredniških hiš dobivali pisne ponudbe za prodajo delnic in to od 200 do 300 SIT po delnici.

Ponužena nakupna vrednost za delnico je izredno nizka, saj je knjižna vrednost ene delnice 2562 SIT, ki je izračunana iz vrednosti kapitala in rezerv družbe ter nerazdeljenega dobička iz preteklih let, po pokritju izgube poslovanja iz leta 1999. Ves kapital in rezerve so pokrite z realnim premoženjem, to je s stavbnimi zemljišči, stavbami, pravilno in prevozno mehanizacijo ter drugo strojno opremo. Zato sem prepričana, da je knjižna vrednost delnice precej realna.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d. je v prvem polletju leta 2000 poslovalo z dobičkom. Tako poslovanje pričakujemo tudi v drugem polletju. Na skupščini se bomo lahko ob obravnavi rezultatov poslovanja za 2000 tudi odločali o razporejanju dobička - ali ga bomo razporedili v izplačilo dividend ali pa bo ostal nerazporejen in se bo s tem povečala vrednost delnice.

Nakupna in prodajna vrednost delnice se oblikuje po tržnih zakonitostih, to je glede na ponudbo in povpraševanje. Naše delnice se lahko na trgu prodajajo in kupujejo šele od aprila letošnjega leta dalje, zato je ponudba prodaje delnic večja od povpraševanja in s tem oblikovana nizka prodajna vrednost naše delnice.

Kupci delnic kupujejo delnice zaradi različnih interesov, bodisi zaradi nižje nakupne vrednosti in možnosti nadaljne prodaje, bodisi zaradi varne in donosne naložbe denarja, bodisi zaradi pridobitve odločanja na skupščini.

Lastnike delnic bi opozorila, da pred prodajo delnic razmislijo o smotrnosti prodaje za vsako ceno.

TRADICIJA EKSKURZIJ V RADELJSKIH GOZDOVIH SE NADALJUJE

JERNEJA ČODERL, univ. dip.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Gozdovi, ki jih zavzema ZGS KE Radlje ob Dravi, so bili že daleč nazaj zanimivi za ogled in takšni so tudi danes. V naših gozdovih se stroka in praktično delo prepletata in oplemenitita. Sestoji nad Radljami že vrsto let služijo tudi izvedbi dela terenskih vaj za študente gozdarstva.

Pred dobrim mesecem dni so Slovenijo obiskali gozdarji iz Nemčije, iz Brandenburga. V naši deželi so se zadrževali od 24. junija do 1. julija 2000. Udeleženci ekskurzije so člani skupine za sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Spoznavanje naših gozdov in našega gozdarstva jim je s pripravo programa in izvedbe omogočil prof. dr. Dušan Mlinšek s sodelovanjem lokalnih gozdarjev. Osnovna tema ekskurzije je bila opredeljena kot: "Pot sonaravnega gozdarstva v Sloveniji in njegov nadaljnji razvoj".

Slovenske gozdove je obiskalo 40 udeležencev ekskurzije. Svojo pot po Sloveniji so pričeli na postojnskem območju, kjer so jih seznanili s kontrolno metodo in njenim nadaljnjim razvojem. Tu so se srečali z visokim Krasom in njegovimi posebnostmi.

Naslednji dan je bil namenjen spoznavanju nizkega Krasa, njegovi ogolitvi nekdanj in današnji ponovni ozelenitvi oziroma pogozditvi. Na primeru Krasa so prof. Mlinšek in gozdarji opozorili na regeneracijo uničenih kraških gozdov. Ob zaključku tega dne so nemški kolegi obiskali našo obalo.

Tema tretjega dne je bil pragozd kot ekosistem, pragozd kot iznajdba narave za ohranitev življenja. Udeleženci ekskurzije so se pogovarjali še o negi in o prebiralnem gozdu ter o njegovi življenjski funkciji.

Na Bledu, na Pokljuki in v Bohinju so brandenburški gozdarji spoznavali slovenski gorski gozd, njegove pojavne oblike in izsledke, ki jih iz utripa gorskega gozda lahko prenesemo v vsakdanje življenje. Ker je namen tujih ekskurzij pri nas tudi promocija lepote naše dežele, so tega dne nemški kolegi obiskali

še Bled, Bohinj in dobili so tudi osnovne informacije o Triglavskem narodnem parku.

Naslednji dan se je strokovni program odvijal na območju KE Radlje. Sprejeli smo jih v radeljskem parku in za ogrevanje smo se povzpeli na Kalvarijo. Po predstavitvi osnovnih podatkov o naši krajevni enoti, smo se odpravili v gozdove nad Radljami. Najprej smo šli po delu učne poti "Stari grad". Na stojišču pred "olcarsko bajto" smo predstavili koncept našega dela, ki sočasno neguje gozd, krajino in človeka. Nemški gozdarji so bili presenečeni ob predstavitvi intenzivnosti dela z lastniki gozdov in ob naši skrbi za nego človeka kot pomembne komponente v celostnem konceptu nege.

Na naslednji točki smo se pogovarjali o obvejevanju. Obvejevanje je negovalni ukrep, ki zelo vpliva na vrednost lesa. Predstavili smo analizo izbora dreves za obvejevanje, ki je pokazala, da zadostuje, če na 1 ha obvejimo 300 osebkov. V razgovoru smo dognali, da je obvejevanje sicer drag ukrep, ki pa dolgoročno močno poveča ekonomske rezultate gospodarjenja z gozdom.

Po vrnitvi do "olcarske bajte" so nemški gozdarji spoznali še tri člane našega kolektiva. Ivan, Miha in Janez so jim pripravili friko s polento. Mateja so srečali že ob sprejemu, pomagal pa je tudi pri postrežbi s friko. Kuharska ekipa je bila kar v zadregi ob številnih zvokih sprožilcev fotoaparata. Na tem mestu smo pri predstavitvi ekipe radeljskih gozdarjev posebej poudarili, da se bomo ves čas zadrževali v sestojih, kjer je že skoraj celo delovno dobo revirni gozdar Ivan Hafner. V sestojih nad Radljami predstavljamo in komentiramo rezultate njegovega uspešnega dela.

Po okrepčilu smo se zagrizli v strmino pod Starim gradom. Na točki, kjer je bil macesen sajen namesto nekvalitetne buke, smo se pogovarjali o premeni nekvalitetnih delov gozda. Skupno smo potrdili, da je zaželeno izkoristiti proizvodno sposobnost rastišč, vendar je odločitev odvisna od razmerja med potrebnim vložkom in rezultatom.

Pod ruševino Starega gradu so nemški gozdarji občudovali mogočno bukev, kraljico tega dela gozda. Z razgledne točke smo jim predstavili obliko poselitve, ki je značilna za naš prostor. Pogled na Pohorje in na Kozjak je nudil zanimivo podobo pokrajine celkov. Na tem mestu smo se pomudili še ob našem konceptu gojitvenega načrtovanja.

Vzpon na Stari grad za nemške gozdarje iz Brandenburga ni bil prenaporen, čeprav so povedali, da so njihovi gozdovi pretežno nižinski in, da je njihova glavna drevesna vrsta bor, ki zavzema 80% delež med vsemi drevesnimi vrstami.

Postopno smo se napotili navzdol proti Majerhofu. Ustavili smo se še v sestoji z lesno zalogo 750 m³. Nemške gozdarje smo izzvali, da so poskusili oceniti zalogo tega dela gozda. Ocene so bile zelo različne, tudi točne. Razgovor o gojitvenem cilju v tem sestoji je bil zelo bujen. Strinjali smo se v ugotovitvi, da je vrednostni prirastek še zmeraj visok in da o končnem poseku še ne smemo razmišljati.

Na Majerhofu smo bili tudi tokrat prisrčno sprejeti. Gozdar v pokoju gospod Franc Hafner je vesel vsake ekskurzije, ki zmoti njegov mirni, a še zmeraj, kljub skoraj devetdesetletom, delaven vsakdan. Tuj jezik ni ovira za okusiti prijaznost nekdanjega gozdarja. Red in urejenost hiše in okolice Majerhafa pa sta do sedaj tako ali tako očarala še vsakega obiskovalca.

V bližini Majerhafa smo se ustavili v drogovnjaku plemenskih listavcev. Že tu smo se pričeli pogovarjati o intenzivnosti redčenja listavcev, te teme pa smo se obširneje dotaknili na zadnji točki v neposredni bližini začetka poti.

Na zadnji točki smo predstavili potek in rezultate dela v jesenovem sestoji naravnega nastanka, ki je danes v razvojni fazi drogovnjaka. Nemški kolegi so potrdili, da današnja slika sestoja potrjuje zelo intenziven negovalni pristop v celi razvojni dobi.

Po zaključku strokovnega dela smo se z nemškimi gozdarji

odpeljali na območje občine Muta. Eden od ciljev našega druženja je bil tudi seznanitev s pokrajino celkov oziroma s celkom kot gospodarsko enoto. Pot smo nadaljevali na Sv. Primož nad Muto do Žaucerjeve kmetije, kjer kmetujeta Berta in Franc Placet. Sprejeti smo bili odprtih rok. Gospodinja Berta je kar sama predstavila njihov celek. Gostom je povedala, da se oba z možem, poleg s kmetijstvom, ukvarjata še vsak s svojo dopolnilno dejavnostjo. Tako izkoristita čas, ki ga ne zahteva obdelava zemlje in mlečna proizvodnja.

Berta Placet je poznana po spretnih rokah in umetniški žilici. Izdeluje prelepe okraske iz suhega cvetaja, žit, maka, lanu, ... Njeni izdelki - venčki, kite cvetja, šopki, nosijo znak izdelka slovenske domače obrti in krasijo domove, službene prostore številnih ljubiteljev njenih del.

Franc Placet zna prav tako izdelati marsikaj - les je njegov priljubljeni material. Veliko cepi "šintle" in z njimi tudi prekriva. Smrokazi, ki označujejo domačije na Sv. Primož nad Muto, so del Žaucerjevega gospodarja.

Gozdarji iz Brandenburga so pohvalili urejenost Žaucerjeve domačije, za spomin na Slovenijo pa so številni želeli imeti prav katerega izmed izdelkov gospe Berte. Gotovo je za Žaucerjevo gospodinjo svojstveno priznanje, da njeni izdelki odhajajo tudi preko meja.

Pri Žaucerjevih se je del ekskurzije, v katerega smo bili vključeni radeljski gozdarji, zaključil. Z občutkom, da smo dosegli zastavljene cilje, smo se poslovili. Glede na izjave nemških kolegov je bilo zadovoljstvo obojestransko.

Pred povratkom domov so gozdarji iz Brandenburga preživeli še en dan na slovenjegraškem območju. V Mislinji so obravnavali pretvorbo smrekovih monokultur v mnogonamenski, mešan gozd.

Glede na obseg in program, ki so ga pri nas izvedli, so se v Nemčijo vrnili polni vtisov o naši deželi in našem gozdarstvu, upam, da dobrih. ▲

Leta 1999 je slovenski parlament sprejel Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. To pomeni, da smo kmetje dobili svojo interesno in stanovsko organizacijo, preko katere bomo lahko uveljavljali naše skupne interese do lokalnih skupnosti, države in nenazadnje tudi do EU, kateri se čedalje bolj bližamo. Doslej kmetje, lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov ter kmetijski podjetniki, kmetijska podjetja in kmetijske zadruge nismo imeli svoje lastne interesne organizacije. V svetu so take oblike združevanja kmetov utečene že desetletja in praktične izkušnje kažejo, da so odigrale pozitivno poslanstvo pri ohranjanju in razvoju kmetijstva določene dežele.

Slovensko kmetijstvo se pred vstopom Slovenije v EU sooča z velikimi problemi. Večina kmetij je hribovskih in gorskih, naravni pogoji za kmetovanje so slabi, povprečna velikost kmetije je le nekaj več kot 4 ha kmetijske zemlje, skoraj 80% površin je zatravljenih, starostna struktura ljudi, ki živijo in delajo na zemlji, je slaba, itd. Vse to kliče po združevanju in ustanavljanju institucije, ki bo znala in hotela prisluhniti našemu kmetu, mu pomagati in zagotavljati perspektivo mladim, ki bodo ostali na kmetijah. To je tudi osnovno poslanstvo KGZ. Kako uspešna bo zbornica, pa bo odvisno predvsem od aktivnosti sveta zbornice, upravnega odbora in od odborov za posamezna področja dejavnosti.

Volitve v svet KGZ so bile 9. aprila 2000. Volitve so potekale po 13 volilnih enotah po vsej Sloveniji. Volilna enota Slovenj Gradec je zajemala naslednja območja: Mežiško dolino, Dravsko dolino, Mislinjsko dolino, Šaleško območje in Gornjo Savinjsko območje. **V svet KGZ iz prve volilne skupine so bili izvoljeni naslednji člani: Janko Arlič iz Šaleškega območja, Jože Pratnekar iz Mežiške doline, Mar-**

tin Mazgan iz Dravske doline in Jože Zagožen iz zgornjega Savinjskega območja. Na volitvah v drugi volilni skupini na Zadružni zvezi je bil kot predsednik zadrug izvoljen Jože Jeromel in na Gospodarski zbornici kot predstavnik kmetijskih podjetnikov in kmetijskih podjetij Vlado Planinšek.

Prva, oziroma konstitutivna seja sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je bila 12. maja tega leta. Na seji sta bila sprejeta začasni poslovnik zbornice in začasni statut, izvoljen je bil upravni odbor, nadzorni odbor, predsednik zbornice in dva podpredsednika, častno razsodišče in člani stalne arbitraže. **Za predsednika zbornice je bil izvoljen Peter Vrisk, za podpredsednika pa Franci Bogovič in Andreja Krt. Iz volilne enote Slovenj Gradec je bil v upravni odbor zbornice izvoljen Jože Pratnekar.**

Doslej je imel upravni odbor tri seje.

Na prvi seji upravnega odbora, ki je bila 30. maja 2000, je bil **za v.d. direktorja imenovan Ervin Kuhar.** Imenovani so bili tudi strokovni odbori za posamezna strokov-

na področja dela. Skupaj je 26 strokovnih odborov, ki praktično pokrivajo vse dejavnosti kmetijstva. V posamezne strokovne odbore so bili imenovani tudi člani **iz volilne enote Slovenj Gradec. Tako je Janko Arlič v odboru za mleko, Jože Pratnekar v odboru za kmetijstvo v hribovitih in gorskih predelih in v odboru za sonaravno kmetovanje, Martin Mazgan v odboru za govedorejo in meso, Stanko Zagožen v odboru za perutninarstvo in Jože Jeromel v odboru za gozdarstvo.**

Upravni odbor je obravnaval tudi predlog Zakona o kmetijstvu, ki je bil že v drugem parlamentarnem branju in na predlog dal vrsto pripomb. Opozoril je tudi na nesprejemljivost glede rokov za oddajo subvencijskih obrazcev v letu 2000.

Druga seja upravnega odbora je bila 22. junija 2000. Člani so obravnavali in sprejeli program zbornice za to leto, finančni program, osnutek protokola med KGZ in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije in sprejeli informacijo o prenosu svetovalne službe in premoženja kmetijskih zavodov in centrov na zbornico. Pri tem je bilo poudarjeno, da vlada RS še vedno ni prenesla premoženja območnih zavodov na zbornico, uprava RS za pospeševanje kmetijstva je še vedno pod "streho" MKGP, ministrstvo še vedno ni preneslo proračunskih sredstev, ki so bila po zakonu namenjena za volitve in za delo zbornice, itd., skratka: še veliko problemov je nerešenih, vse to pa hromi učinkovitost delovanja KGZ.

V mesecu juliju je bila korespondenčna seja UO, kjer smo imenovali komisijo za izbiro

najugodnejšega ponudnika prostorov, kjer bi bil sedež KGZ. Komisija je zbrala za sedež zbornice prostore na Miklošičevi 4 v Ljubljani, saj je bila Zadružna zveza Slovenije, ki je lastnica objekta, najugodnejša.

Vsi strokovni odbori so imeli v tem času že prve sestanke, kjer so imenovali predsednike in sprejemali okvirne programe dela do konca leta. Za področja, kjer so problemi največji, pa je bilo že več sestankov. Tako je zasedal odbor za poljedelstvo, kjer so obravnavali tržni red za krušna žita in odkupno ceno letošnje žetve; odbor za mleko je načel problematiko odkupne cene za mleko, predvidene kontingente, pravilnik o kvaliteti mleka in odbor za govedorejo - meso problematiko odkupnih cen, uvoza klavne živine in kopičenje neprodanih govejih pitancev v domačih hlevih.

V mesecu septembru bo druga seja sveta KGZ. Poudarek bo predvsem na aktivnosti pri ustanavljanju Območnih enot KGZ, volitvah v organe območnih enot in ustanavljanju izpostav v posameznih upravnih enotah.

Volitve v svet Območne enote zbornice bodo 3. decembra 2000 in to po proporcionalnem sistemu.

O vseh aktivnostih in delu KGZ bomo člani zbornice za območje Koroške v reviji Viharnik sproti seznanjali, svetniki iz tega območja pa se bomo udeleževali sestankov društev, občnih zborov v zadrukah, zborov kmetov itd., z namenom, da probleme in predloge iz terena prenesemo naprej. Delo zbornice bo učinkovito samo takrat, če bo zbornica imela povezavo s kmeti na posameznih območjih, to se pravi: delovanje od spodaj navzgor. ▲

K pisanju me je spodbudil strokovni članek, ki je bil objavljen v Kmečkem glasu. Napisal ga je prof. dr. T. Vidrih. Profesor v svojem sestavku razmišlja o tem, ali znamo naš travnati svet smotrno izkoriščati, ali je politika o razvoju slovenskega kmetijstva pravilno zastavljena in podobno.

Živina se najbolje počuti na pašniku.

Foto Jože Pratnekar

V svetu se kmetijstvo sooča z velikimi problemi. Pridelava hrane se povečuje, stroški proizvodnje naraščajo, prodajne cene kmetijskih pridelkov pa se zaradi konkurenčnosti na tržišču znižujejo. Cena nafte, ki kroji celotno gospodarstvo, narašča in to v veliki meri vpliva tudi na stroške kmetijske pridelave.

Podobne razmere so tudi v državah, ki so članice EU, kjer se srečujejo z ogromnimi presežki hrane na eni in z vedno večjimi denarnimi zahtevami kmetijstva na drugi strani. Problemi se bodo še povečali z vstopom ostalih držav v EU kot so Poljska, Češka in Madžarska, saj gre v teh deželah za ogromne kmetijske potencialne z ugodnimi naravnimi pogoji za pridelavo hrane, po drugi strani pa tudi velike zahteve po denarnih subvencijah.

In kako kaže našemu kmetijstvu?

V Sloveniji so sorazmerno majhne kmetije. Po zadnjih podatkih popisa v mesecu juniju 2000 je razvidno, da je povprečna slovenska kmetija velika le slabih 5 hektarjev kmetijske zemlje. Drug zanimiv podatek je, da je preko 80% kmetijskih površin travnikov oziroma pašnikov. To pomeni, da smo "po travinju" na posamezni kmetiji v samem evropskem vrhu.

Kako pa znamo smotrno izkoriščati to naravno danost?

Večkrat prihajajo k nam tuji kmetijski strokovnjaki in se ne

morejo načuditi lepotam Slovenije. Ne morejo pa tudi razumeti, da se po naših kmetijah pase tako malo živine. Žal, je še vedno veliko kmetov, ki skozi vse leto držijo živali v hlevu, čeprav imajo na svojih kmetijskih idealne pogoje za pašo. Le z malo dobre volje in s skromnimi stroški je mogoče na sleherni kmetiji urediti elektro ograjo in uvesti nadzorovano pašo.

Tako pa živina ostaja vse leto v hlevu, potrebno jo je krmiti s silažo in senom, odvažati gnojevko, plačevati veterinarja za zdravljenje bolezni, plodnostnih motenj, rezanje parkljev, saj je živina v takih pogojih reje bolj dovzetna za razne bolezni in podobno.

So primeri, kjer kmetija redi 70 molznih krav, živali so celo leto v hlevu, kmet vso krmo balira, čeprav so ob hlevu koritasti silosi, zgrajeni tudi iz republiških nepovratnih sredstev, žal, prazni, gospodar pa je zaprosil za subvencije za nakup balirke in ovijalke. Kje je tu računica? Poleg ekonomike je velik problem tudi izgled krajine, saj verjetno 800 bal ni "lepotni ponos kmetije in okolice". Država že vrsto let namenja nekaj denarja za urejanje pašnikov, vendar je interes kmetov na nekaterih območjih za to še skromen. Se vse premalo se zavedamo, da je prireja mesa in mleka najcenejša na paši. Govedo in drobnica sta pašni živali. Živina na paši se kondicijsko in konstitucijsko utrdi, s

samopostrežbo se poveča tudi konzumacija krme, iztrebki ostanejo na pašniku, ruša se s pašo zgosti in obogati s kvalitetnimi travami in leguminozami., itd.

Uvodoma smo zapisali, da cena nafte na svetovnem trgu raste. Verjetno bo podobno pot ubrala tudi v naslednjih letih. To pomeni, da bo ta strošek tudi za pridelavo hrane vedno večji. Že bežen izračun kaže, da na kmetiji, kjer živali ostajajo celo leto v hlevu in travo balirajo, porabijo za vsak namolžen liter mleka 1 dcl nafte (fosilno gorivo za pogon traktorjev, za izdelavo folije, mineralnih gnojil, močnih krmil, itd.) S pašo in drugačnim načinom konserviranja krme za zimo bi lahko prihranili marsikateri liter drage nafte.

Drugi problem, ki ga srečujemo na naših kmetijah, je opremljenost s traktorji. V zadnjem času je prava nakupovalna mrzlica velikih in dragih traktorjev. "Če je sosed kupil nov velik traktor, ga moram tudi jaz", je največkrat prisotno razmišljanje. Uvodoma smo zapisali, da je povprečna slovenska kmetija velika slabih pet hektarjev kmetijske zemlje. Podatki pa kažejo, da je v povprečju na vsaki kmetiji 1,7 traktorja oziroma en traktor na 2,8 hektarja kmetijske zemlje. Evropski normativi kažejo, da mora traktor na leto opraviti vsaj 700 delovnih ur, da je rentabilen in da pokrije variabilne in fiksne stroške. So primeri, ko imajo

na 10 hektarski kmetiji po sedem traktorjev; skoraj vsak priključek svoj traktor. Kmetje navadno to opravičujejo, da so traktorji stari, amortizirani in brez vrednosti, vendar nekoč so jih morali kupiti in zanje odšteti denar od mleka, mesa in lesa.

Podobno je pri gradnji hlevov. Vse preveč betona in železa je pri novogradnjah in adaptacijah govejih hlevov. Skoraj vsaka kmetija ima doma les, s katerim lahko zgradi primeren hlev, ki bo ustrezal pogojem za prirejo mleka in pitanje goveje živine.

V betonskih hlevih se živina slabo počuti. Pozimi so navadno topli in vlažni, kar povzroča obolenja in s tem stroške zdravljenja. Splah bi morali pri reji govedi in drobnice ubrati druge poti, ki so v svetu že vrsto let utečene: živina naj bo skozi vse leto, tudi pozimi na prostem, na svežem zraku in v gibanju.

Kmetijska svetovalna služba bo morala v bodoče posvetiti več strokovnega dela ekonomiki, varstvu okolja in manj tehnologiji. Tudi v strokovnih revijah in časopisih bi morali temu vprašanju posvetiti več pozornosti. Tako pa, žal, naše kmete "zavajamo" z vsemogočimi reklamami, z lepimi slikami traktorjev, kateri pesticidi so najboljši, itd. Zelo malo prostora in časa pa posvetimo ekonomiki pridelave, kako najbolj smotrno izkoristiti naš travnat potencial, kako zmanjšati uporabo kemije v kmetijstvu, kateri pesticidi so cenejši, predvsem pa manj strupeni in podobno.

Večina kmetov ima znanje za doseganje visokih hektarskih pridelkov oziroma prireje mesa in mleka, manj pa "so doma v ekonomiki". Marsikdaj visoka proizvodnja ni tudi najcenejša in obratno.

S približevanjem in vstopom Slovenije v EU bo področje kmetijstva najtrši oreh, saj so naše kmetije sorazmerno majhne, pretežno hribovite in gorske, kjer so pogoji kmetijske pridelave težki.

Zato je za večino kmetij edina rešitev, da jih usmerimo v okolju prijazno kmetovanje, da pridelamo poceni zdravo hrano, ki bo tudi v EU našla svoje mesto. ▲

PODEŽELSKA MLADINA KOROŠKE - DRŽAVNI PRVAKI V ODBOJKI

Mentorica društev:
AMALIJA CEKLIN, dipl. agr.

V soboto, dne 22. julija je v najmanjši občini v Sloveniji, v občini Sv. Ana pri Lenartu potekalo drugo državno srečanje društev podeželske mladine Slovenije. Organizator srečanja je bilo lokalno društvo podeželske mladine Slovenske gorice in Zveza podeželske mladine Slovenije.

Srečanja so se udeležili tudi mladi s Koroške. Društvo podeželske mladine Mežiške doline se je z dvema odbojarskima ekipama pomerilo na odbojarskem turnirju še s šestimi ekipami. V nogometu pa so Koroško zastopali mladi iz društva podeželske mladine Strojna.

Dan je bil lep in temu primeren je bilo tudi vzdušje na kraju dogajanja. Udeležba je bila presenetljivo dobra. Prišli so mladi s cele Slovenije. V malem nogometu se je med seboj pomerilo 14 ekip, v odbojki pa 8 ekip. Naša druga ekipa odbojkarjev je

v hudi konkurenci prišla v finale, kjer je premagala lanskoletne zmagovalce iz Maribora. Prva ekipa odbojkarjev iz Mežiške doline pa se je uvrstila na četrto mesto.

Državni prvaki v malem nogometu so postali mladi iz Cirkovcev. Tudi nogometaši s Strojne so bili kar uspešni. Uvrstili so se na 6. mesto.

Vsem tekmovalcem iskreno čestitam za dosežene uspehe in želim veliko športne sreče tudi v prihodnje!

Sicer so pa športna tekmovanja med mladimi s podeželja na Koroškem, predvsem pa v mežiški dolini, kar pogosta. Še pred državnim tekmovanjem je namreč DPM Mežiške doline na kmetiji Trot na Zelenbregu nad Ravnami na Koroškem organiziralo že 7. srečanje podeželske mladine Koroške. In prav tu so bile kvalifikacije za uvrstitev

Foto Amalija CEKLIN

Državni prvaki s pokalom

na državno prvenstvo. Regijskega srečanja se je udeležila tudi ekipa DPM Dravograd, ki je edina zastopala mlade izven

Mežiške doline.

Želimo si seveda, da bi bilo takšnih in podobnih srečanj med mladimi še več. ▲

POJASNILO V ZVEZI S ČLANKOM O DOBITNIKU OBČINSKEGA PRIZNANJA STANKU SEDOVNIKU

MIRKO TOVŠAK, oec.

V prejšnji številki Viharnika sem obširneje pisal o Sedovnikovi kmetiji, katere sedanjemu gospodarju Stanku je ob nedavnem prazniku občine Mislinja prejel posebno priznanje za ohranjanje poseljenosti na tem delu Pohorja.

Članek je imel kar širok odmev med domačini, kar dokazuje, da kmetije radi prebirajo ta časopis.

Nekateri kmetije, neposredni sosedje Sedovnikove kmetije, so me po telefonu poklicali in želeli pojasnilo v zvezi s trditvijo, da se je veliko sosednjih kmetij na tem delu Pohorja že izpraznilo, otroci so se preselili v dolino, kmetije pa nezadržno zaraščajo.

Ko sem zapisal to trditev, sem imel v mislih predvsem že opuščene kmetije na Karbunovem, višje na Ovčarjevem in tudi nižje ležečo Medvedovo kmetijo, nikakor pa ne tiste sosede, ki se ravno tako kot Sedovnikovi trudijo ohranjati poseljenost v teh, za kmeta zelo težkih pridelovalnih

pogojih.

Veliko je še takšnih, od Vavkove, Križovnikove kmetije, da ne govorimo o še višje ležečih Miklavžih, Ramšakah, Smagejih, itd. Če se je kdo izmed teh čutil prizadet, se mu za morda nejasno pisano trditev iskreno opravičujem, saj sem v članku želel le to, da bi se na takšne domačije v prihodnje gledalo z večjim razumevanjem, zato sem osebno smatral, da je priznanje Sedovnikovi kmetiji istočasno tudi priznanje za vse tiste sosednje kmetije, ki se enako trudijo ohranjati poseljenost v teh obrobjih Pohorja.

Pa brez zamere! ▲

VOT BRINJEVA GORA 2000

AMALIJA CEKLIN, dipl. agr.

Foto Amalija CEKLIN

Ekipa DPM Mislinjske doline s pokalom.

Na kmetiji Bidrih nad Prevaljami je v maju potekal večerni orientacijski tek podeželske mladine Koroške - VOT Brinjeva gora 2000, ki ga je organiziralo DPM Mežiške doline. Tekmovanje se je odvijalo na območju Brinjeve gore in sicer v dolžini 8 km. Pri samem tekmovanju je bil pomemben čas in pa odgovori na vprašanja na kontrolnih

točkah ter rešitev testa na koncu teka. Tekmovanja se je udeležilo 8 tričlanskih ekip mladih, ki so zastopale naslednja društva: DPM Dravograd, DPM Mislinjske doline, DPM Mežiške doline, DPM Sentanel in DPM Strojna. Zmagala je ekipa Mislinjske doline, ki bo organizator srečanja v prihodnjem letu.

Cestitamo! ▲

PETO DRŽAVNO TEKMOVANJE V STRIŽENJU OVC

FRANC JURAČ

Na Menini planini je bilo letos že 5. državno tekmovanje v striženju ovc. Tekmovanja se je udeležilo 23 ekip, tekmovali pa so v dveh skupinah in sicer z električnimi strojčki in ročnimi škarjami. Med tekmovalci je bilo pravo tekmovalno vzdušje. Zmagovalec, ki je prvi ostrigel šest ovc z električnim strojčkom je bil Marjan Žužek, pri striženju z ročnimi škarjami pa je bil najbolj spreten Boris Rebec. ▲

1. Zelo spretno pa je Nežka prikazala predenje volne s kolovratom, kar ša danes večkrat dela doma.

2. Tudi letošnjega tekmovanja se je udeležila 87 - letna Nežka Kosmač iz Cerkljanskih hribov na Gorenjskem.

Izven konkurence je ostrigla prvo ovco z ročnimi škarjami, ki so stare že krepko čez 100 let.

3. Tako pa so strigli ovce z ročnimi škarjami.

4. Iz Koroške se je tekmovanja udeležil Alojz Peršak.

5. Nežka Hribar in Tinkara Jeras iz Tohinjske doline sta na Menino planino pripeljali tudi svojo ovčko.

Foto Franc JURAČ

Pod nedrih Najevske lipa: TRDEN NAJEVNIKOV KMEČKI ROD

FRANC JURAČ

Mogočna in košata Najevska lipa je letos že desetič gostila državnike mlade Slovenije, pod njena nedrja pa so prišli predsednik države Milan Kučan z ženo Štefko, državni funkcionarji in predstavniki koroških občin in občani iz različnih krajev.

Foto Franc Jurač

Najevnikova kmetija

Vsako srečanje pri Najevski lipi pa je zagotovo najlepše za gospodarja Najevnikove kmetije Milana Osojnika. Mnogi, ki pridejo na obisk k Najevski lipi radi obišejo tudi gospodarja Milana. Vesel je slehernega obiska in rad se pogovarja z ljudmi, ki mu prinašajo lepe, pa tudi manj lepe novice iz doline. Na kmetiji živi sam, zato se vsakega obiska razveseli.

"Rad imam vsakogar, ki me pride obiskat. Zagotovo največjega obiska pa sem deležen prav v času, ko k naši Najevski lipi pridejo ljudje na vsakoletno srečanje.

Tega srečanja se vsako leto izredno veselim, ko spoznavam, da me pridejo obiskovat vedno novi prijatelji. Veliko jih imam in vesel sem, da se zanimajo za moje življenje visoko tu zgoraj v planini. Drugače pa mi krajša čas delo na kmetiji in živina v hlevu tako, da mi ni dolg čas."

Ko Milana Osojnika, gospodarja Najevnikove kmetije povprašamo, na kako veliki kmetiji kmetuje, nam z veseljem pove, da je kmetija velika 38 hektarov, od tega je gozdnih površin 27 hektarov. Dovolj velika kmetija, da moraš na njej pridno delati in dobro gospodariti. Tega pa se

gotovo gospodar Milan dobro zaveda. "Potem, ko so mi umrli starši, sem moral prvzeti kmetijo. Sestra Fanika se je poročila in si ustvarila družino. Na kmetiji sem ostal sam. Ko je na kmetiji največ dela mi radi pridejo pomagat tudi drugi. Sestra Fanika mi je s svojo družino, ki mi pridno pomagajo, desna roka. Vsi skrbijo, da je delo hitro in ob pravem času opravljeno, posebno ob košnji in žetvi, ko smo še sejali žito. Dela v gozdu največkrat opravi sam, čestokrat pa mi pri tem delu veliko pomaga tudi nečak Zoran, za kar sem mu še posebej hvaležen."

Najevnikova kmetija je na Ludranskem vrhu nad Črno na Koroškem, visoko okoli tisoč metrov. Lepa in položna je, da površine lahko obdelujejo s stroji. "Nekoč smo na kmetiji delali vse z volovsko vprego, orali in prevažali les v dolino. Potem so prihajali časi, ko so traktorji zamenjali živino. Življenje na kmetih je postajalo lažje in lepše, ko ni več tako trpela živina, ljudem pa sedaj pomagajo stroji, da je delo kar najhitreje končano. Marsikaj je dobro, kar se je na kmetijah spremenilo. Marsikaj, kar pa je bilo tudi lepo, pa bo šlo

v pozabo, kar je zelo škoda. Včasih smo na naši kmetiji še veliko sejali in dobro se spominjam kako je bilo lepo, ko smo imeli žanjice. Lepo je bilo, ko so travnike kosili kosci in grabljice grabile. Danes pa smo vse to na kmetih opustili, kar je zelo velika škoda, da zanamcem ne bomo mogli več pokazati vse to kar smo na naših kmetijah nekoč imeli," pravi Milan Osojnik.

Na Najevnikovi kmetiji nikoli ne zmanjka dela. Potrebuje le pridnega in skrbnega gospodarja. Takšen je Milan, ki ne zna potožiti, da mu je dolg čas. Če pa čuti dolgočasje pa vzame harmoniko in sede na hišni prag. S svojo "frajtonerico" zaigra in si poteši dolgočasje. Ko pa k njemu pride na obisk nečak Zoran pa skupaj zaigrata, Milan na harmoniko Zoran pa na bas.

Ko smo letošnje srečanje pri Najevski lipi izkoristili tudi za obisk na Najevnikovi kmetiji, sta nas gospodar Milan in njegova sestra Fanika Polenik postregla z dobrimi kmečkimi dobrotami, kakršnih na naših kmetijah ne manjka. Leto bo hitro naokoli in prihodnje leto se ob Najevski lipi in na Najevnikovi kmetiji ponovno srečamo. ▲

Foto Franc Jurač

Milan Osojnik, gospodar Najevnikove kmetije

Najevniki z leve: Zoran Polenik, Gregor Potočnik, Simona Potočnik s hčerko, Fanika Polenik, Milan Osojnik in Albert Polenik.

Foto Franc Jurač

16. PLANINSKI TABOR RPD "DOLGA POT" DRAVOGRAD

MILENA CIGLER GREGORIN

Letošnji planinski tabor, šestnajsti po vrsti, smo si udeleženci rekreacijsko planinskega društva Dolga pot Dravograd omislili na stičišču Karavank in Savinjsko Kamniških Alp - v vznožju planine Jesenje nad zgornjim koncem Lomske doline pod severnim ostenjem Štoržiča, v KOČI POD STORŽIČEM na višini 1123 m. Dvatisočak Storžič poznam še iz časov, ko sem kot osnovnošolka hodila na počitnice k sorodnikom v Trzič. Potem sva se spet srečala v študentskih letih. Takrat sem spoznala muhavost vremena v okolici te gore in preživela kar krepko nevihto v njenih nederjih, iz katere smo se rešili v planinsko kočico in vso noč sušili premočene obleke na krušni peči ter zbijali šale na ta račun.

Spet lani smo ga z našim društvom obiskali po lažji, travnati južni strani. Letos pa je bil naš cilj osvojiti Storžič skozi žrelo, kar pomeni dobri dve uri hoje po skalnih grebenih in vzpenjanje po dobro oprijemljivih skalah.

Dva dni pa sta bila namenjena še spoznavanju ostalih vrhov in planinskih točk in sicer smo spoznali Tolsti vrh, Veliki Javornik, Belo peč ter še nekaj turističnih postojank in kmetij.

Zakaj sploh hodimo v planine? Ker smo se v tem društvu našli in povežali ljudi, ki iščemo zdravilo za raznorazne življenske probleme in težave v naravi oziroma v spopadu ali povezavi z njo. Premagati in osvojiti goro pomeni premagati sebe in svoje težave, najti v tihoti in miru pot do svoje notranjosti. Vstati ob treh ali petih zjutraj in se podati v mrzlo jutro ali še noč pomeni potruditi se za dosego cilja. Hoja po hribih z nahrbtnikom pomeni telesni napor, ki iz človeka "izpoti" duševno napetost in živčnost in stres. K duševni sprostitvi pa pomagata še lepota planinskega rastja in raznovrstnost živalstva. Meditacija v tišini ali sproščen prijateljski klepet pripomoreta k zbranosti in vedrini.

Prvi dan so nam vremenarji napovedali slabo vreme, zato smo se opremili s pelerinami in vetrovkami. Krenili smo proti Kriški gori. Pot se je zlagoma dvigala in ni bila pretirano naporna. Skozi

grmičevje in nizko ruševje smo lahko občudovali prve ciklame, ki so tako močno dišale, da se je tu pa tam kdo pripognil in jih duhal. Na kočico je bilo živahno. Domačini so nam povedali, da je bila dopoldne maša za umrlimi planinci. Ravno smo jo že hoteli mahiniti nazaj, pa so privršali hrumeči oblaki in nas "prikovali" na mesto. Posedli smo nazaj in eni so čakanje izkoristili za dremež. Potem smo se eni in drugi odločili in jo mahinili v dveh smereh proti kočici, kjer smo se nastanili. To je kočica pod Storžičem, kar velika stvar, v njej najde zavetja kar veliko planincev; dve veliki dvorani za skupna ležišča in lepo število sob in sobic.

Osebjem se tukaj spozna na gostinstvo, predvsem pa na planinstvo. Oskrbnika kočice sta Nataša in Marjan Salberger. On je tudi predsednik planinskega društva Trzič in nam je drugi dan tabora podrobno (tudi z diapozitivni) predstavil Trziške gore. Predvsem mi je ostala kot zanimivost najdaljša gora v Sloveniji Košuta, ki ima po dolžini 12 km zračne razdalje. Prikazal nam je tudi izvir Trziške Bistrice, neštete slapove na polti te gorske rečice, geomorfološke zanimivosti Trziča in okoliških gor ter prelesti zime v gorah in užitek turne in druge smuke ter soteskanja poleti, katerega se udeležuje tudi on in njegovi domači.

Drugi dan tabora je ponavadi določen za najbolj zahtevno gorniško turo. Tako smo se podali, da "naskočimo" Storžič skozi žrelo. Ta smer je znana po tem, da je tu veliko gruščica in skalnih okruškov, zaradi česar je zelo pomembna previdna hoja, saj kamni, ki jih sproži noga in se odbijejo od skal, lahko poškodujejo planinca, da ima hude telesne poškodbe.

Sicer smo se tudi veliko hecali, da je pot hitreje minevala, kajti vzpenjanje po "zajlah" in klinih te lahko kar utruji, razvedrile pa so nas šale prijateljev in prijateljsko norčevanje iz težke "ta zadnje" in kratkih ali dolgih nog in hlač, ki "skoraj" uidejo in podobnih reči.

Tretji dan smo se spet razdelili na dve skupini in sicer je druga skupina krenila k Storžiču, mi ki smo to storili dan prej, pa smo se

podali v Dolžanovo sotesko.

Začetek soteske predstavlja stebber iz kamnov iz različnih geoloških obdobij zemeljske zgodovine in sicer so prikazi kamenin iz obdobja zgodnji, pozni in srednji karbon, potem zgodnji, pozni in srednji trias in zgodnji, pozni in srednji perm. Soteska predstavlja, če sem prav razumela, geološke plasti in kamenine z veliko fosilov iz razloga, ker naj bi tu bilo nekdanje morje. V današnjem času so posebno zanimive skalne gmote v Trziški Bistrici, ki so se privarile iz ostenja oziroma skalne stene nad Bistrico. Ker so ti kamni res velikanski, čeprav zlizani od reke, tvori reka, ko se prebije med njimi, ogromno majhnih slapov in slapičev, katere nam je prikazal tudi zgoraj omenjeni Marjan zvečer na predavanju, sedaj pa smo imeli izjemno priliko ogledati si to v živo. Soteska je dolga ca 3 ali 4 km. Ves čas smo občudovali edinstveno ohranjeno

stavnbo dediščino teh krajev in posebno tega območja, bogatega z lesom. Na koncu soteske stoji delno prezidan grad grofov Bornov, grobnica teh grofov in grajska kapelica. Možno si je še ogledati veliko drugih zanimivosti, kot na primer rudarski muzej, pa geološko pot idr. Seveda si nisem vsega zapomnila, v tem primeru si je dobro kaj zapisati. Če pa vas stvar zanima, je treba stopiti do pisarne turističnega društva Trzič, kjer dobite vse potrebne podatke.

Ko smo se vrnili, so se prvi pohodniki že vračali s Storžiča. V domu so za nas pripravili res dober obed in po njem smo se prisrčno poslovili, kajti marsikoga je že tudi vleklo domov. Home sweet home, ali dober je domek, če ga je le za bobek, pa še podobni izreki preplavijo človeka, ki se potepa okrog, da ni slovo pretežko in obljubili smo si seveda čimprej srečanje spet v gorah. ▲

**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 41-591, 41-881, 41-882, fax: 41-814

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse
vrste zavarovanj.

Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

ODPRLI PRENOVLJENO CESTO

FRANC JURAČ

Občani Vodriža so bili nadvse ponosni, ko sta župan mestne občine Slovenj Gradec Janez Komljanec in predsednik odbora za gradnjo ceste Andrej Blatnik prerezala trak ob otvoritvi ceste proti Spodnjemu Kotniku. Cestna dela je opravilo podjetje Gradnje IGM, sredstva pa je prispevala Mestna občina Slovenj Gradec in krajanji sami, ki so zbrali okoli 4 milijone tolarjev. ▲

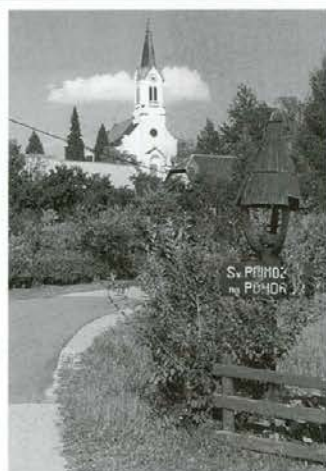
Foto Franc Jurač

NOVA MUZEJSKA SOBA ZIDANŠKOVE-POHORSKE BRIGADE

MARLENA HUMEK

6. avgusta je bila na Sv. Primožu na Pohorju slovesnost Zidanškove brigade. Ob tej priložnosti so v šoli odprli novo muzejsko sobo, posvečeno spominu na Zidanškovo-Pohorsko brigado. O slovesnosti in še o čem več v naslednjem Viharniku ▲

Foto Peter Vernik

Sv. PRIMOŽ
na POHORJU

Foto Kristina Mauč

KRUHEK LJUBI KRUHEK

KRISTINA MAUC (MAKUC)

Kaj pomeni kruh, bi znali povedati le tisti, ki so ga kdaj stradali. To bi znala prav dobro povedati naša pokojna mama, ki je v izseljeništvu zastirala okna, da smo dalj časa spali, ker ni bilo kruha. Pekla ga je iz pšeničnih otrobov in rožičeve moke. Lahko si mislite, kakšen je bil, a vseeno smo ga bili veseli, da je le bil.

Pred dvema mesecema sva bili s sestro na obisku pri Žegelu v Golavabuki in tam je nastal ta posnetek. Ne morem mimo tega, da ne bi ta lepi hleb kruha, kakršnega pečejo pri Žegelu še sedaj, videli tudi drugi. Nekoč ga je pekla babica, sedaj že pra-

babica Micka ŽEGEL, sedaj nadaljuje to lepo delo, peko kruha, mlada gospodinja Renata REK. Odlično ji gre, upošteva pa tudi nasvete in iskušnje babice Micke, ki je kljub lepim letom in trdemu kmečkemu življenju, hvala Bogu, čila in zdrava. Privolila je, da sem jo slikala pri kmečki mizi ob tem lepem hlebu kruha, kakršnega pečejo ter tudi to, da lahko objavim sliko v Viharniku.

Gospodinjki Renati Rek želim veliko uspeha pri peki kruha, babici Micki pa zdravja in lepo jesen življenja ob svojih dragih. ▲

PRAZNIK GOZDARJEV NA PUNGARTU

FRANC JURAČ

Pri kapeli sv. Ane na Pohorju pri Grmovškovem domu so cerkveni dostojanstveniki iz Mislinjske doline organizirali praznik gozdarjev, ki je bil na lepo nedeljo sv. Ane 30. julija letos. Poleg številnih romarjev so se slavja udeležili tudi škof dr. Franc Kramberger s somašniki, predstavniki Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec in Zavoda za gozdove Slovenije. ▲

1. Udeležence je pozdravil in jim zaželel dobrodošlico Ernest Ruter, vodja gozdarske poslovne enote GG Slovenj Gradec.

2. O pomenu gozda in življenja v njem je spregovoril Tone Lesnik, vodja oddelka za razvoj podeželja ter za stike z javnostjo iz Zavoda za gozdove Slovenije.

3. V kulturnem programu so sodelovali mladi pevci iz Šentilja pod Turjakom.

Foto Franc Jurac

Foto Franc Jurac

2

3

"KRINCLAVKE" PRI KOLARJU

FRANC JURAČ

Pri kmetu Kolarju v Šmiklavžu se že preko 56 let zbirajo dekleta in žene, zraven pa so tudi moški, ki pripravljajo cvetje za okrasitev cerkve ob Lepi nedelji. Ko so v šmiklaški cerkvi praznovali lepo nedeljo, so "krinclavke" lepo okrasile notranjost cerkve (s kitami cvetja, ki smo ga fotografirali pri kmetu Kolarju). ▲

Foto Franc Jurač

CERKEV DOBILA DVA ZVONOVA

FRANC JURAČ

Cerkev svete Magdalene v Zgornjih Brdah je ena izmed sedmih podružničnih cerkva nadžupnije Šmartno pri Slovenj Gradcu. Ob letošnji slovesnosti lepe nedelje, ki so jo združili z zaključkom del pri obnovi strehe in zunanje podobe cerkve, pa so v zvonik potegnili tudi dva nova zvonova. Letošnja lepa nedelja pa je bila posvečena tudi 700 letnici nastanka prve cerkve na tem mestu. Za ureditev cerkve in nabavo novih zvonov so finančna sredstva prispevali krajanje Zgornjih Brd in Zgornje Golavabuke. ▲

Cerkev svete Magdalene v Zgornjih Brdah

Foto Franc Jurač

ZANIMIV VRTIČEK OB CESTI

MARLENA HUMEK

To, kar bi bil lahko navaden rob ceste, je Elica Strmčnik iz Sv. Primoža na Pohorju oblikovala v lep in zanimiv vrtiček. ▲

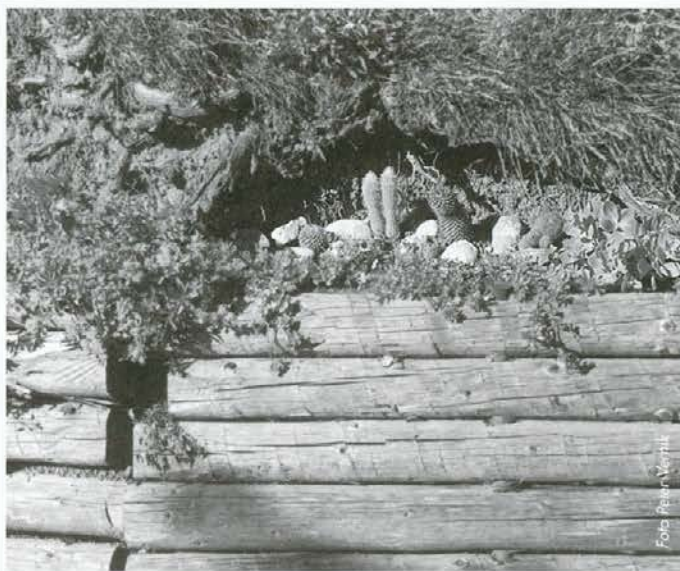

Foto Elica Strmčnik

Foto Elica Strmčnik

DRUGI TABOR POHORSKE KONJENICE KOPE - 2000

FRANC JURAČ

Pred petimi leti so v Zrečah ustanovili društvo "Pohorska konjenica", v katerem sodelujejo člani iz Slovenskih Konjic, Zreč, Vitanja, Oplotnice, Slovenske Bistrice, Mislinje, Slovenj Gradca, Vuzenice, Mute, Ruš in Maribora. V petletnem obdobju je društvo organiziralo dva državna in štiri mednarodne pohode s konji preko občin ob vznožju Pohorja. Na vsakem pohodu je v sestavi Pohorske konjenice sodelovalo med 40 in 80 konjeniki iz Slovenije, Avstrije, Italije in Nemčije.

V okviru delovanja si Pohorska konjenica prizadeva prikazati turistom Pohorje in mesta, ki ga obdajajo. Iz konjskega sedla je svet še lepši v lepotah neokrnjene narave imenovane "Pohorje - zeleni svet radosti".

Pohorska konjenica pa je v mesecu avgustu organizirala drugi tabor Kope 2000. V okviru tega tabora pa je v tridnevnem pohodu obiskala mesto Slovenj Gradec in Mislinjo. Med potjo so konjeniki obiskali mnoge pohorske kmetije in se pogovarjali s prebivalci. ▲

1. Pohod Pohorske konjenice skozi Mislinje.

2. Vse, ki so Pohorsko konjenico v Mislinji pričakali, je pozdravil stotnik Tone Kranjc.

3. Častni stotnik Miro Pukl: "Strmimo za tem, da združujemo prijetno s koristnim..."

Foto Franc Jurač

Leta 1987 smo se v Mežici prvič zbrali sošolci, ki smo dokončali osnovno šolo 1940 leta. Takrat se je začela vojna in razkropili smo se po svetu. Sošolki Gelca in Irma sta začeli zbirati naslove in organizirali sta srečanje sošolcev 9. maja 1987. Bilo je nepozabno, ko smo si podajali roke po 47 letih, že vsi v zrelih letih. Takrat smo se domeni, da bomo imeli taka srečanja še večkrat.

V začetku junija smo dobivali vabila, da nas vabi na srečanje naš sošolec prelat dr. Stanko Čegovnik, ki živi v Celovcu. To vabilo smo z veseljem sprejeli. Zbrali smo se 24. junija letos pred hotelom Peca v Mežici. Ob veselem razpoloženju smo prav kmalu prišli v Celovec. V Celovcu nas je že čakal naš gostitelj Stanko. Najprej nas je povabil na kavo v velik samostan Uršulink, v katerem je ravnatelj. Nato smo se peljali okrog Vrbskega jezera in si ogledali nekaj znamenitosti tega kraja. V cerkvi sv. Ane smo imeli mašo, ki jo je bral prelat dr. Stanko Čegovnik. Po maši smo imeli kosilo v prijetni restavraciji ob jezeru. Potem se je razvil živahen pogovor. Drug drugemu smo pripovedovali o lepih in težkih dogodkih, ki nam jih prinaša življenje. Tudi petja ni manjkalo. Bilo je, kot da smo ena družina, da smo se srečali bratje in sestre. Spominjali smo se tudi tistih, ki so že umrli in tistih, ki zaradi bolezni niso mogli priti na to srečanje.

SREČANJE SOŠOLCEV

IVAN HAMUN

Foto Ivan Hamun

Vse prehitro je minil ta veseli popoldan.

Obljubili smo si, da bomo še večkrat organizirali taka srečanja. Vse do danes smo si ostali prijatelji iz šolskih dni. Ob

slovesu smo se Stanku lepo zahvalili za tako lep sprejem in pogostitev. Želimo, da to naše prijateljstvo ne bi prenehalo, da bi se še večkrat zbrali kot ena družina in obujali spomine na

lepa šolska leta, ki smo jih preživeli v Mežici.

Ob tej priložnosti še enkrat lepo pozdravljam vse, ki so se srečanja udeležili. ▲

PRVI VAŠKI PIKNIK

FRANC JURAČ

Krajani Gmajne nad Slovenj Gradcem so bili letos zelo pridni. V svojem kraju so lepo uredili cesto, ki v tem kraju povezuje lepe in sodobne kmetije.

Po končanih delih so se dogovorili in prispevali finančna sredstva za prvi vaški piknik.

Kot nam je povedal član vaške skupnosti Sele -Vrhe Anton Ažnoh bodo odslej vaški piknik organizirali vsako leto.

Za letošnji prvi piknik pa smo naredili veselico. ▲

Foto Franc Jurac

GRAJSKI PIKNIK NA VODRIŽU

FRANC JURAČ

Kulturno društvo Šmiklavž je letos pripravilo že 10. grajski piknik pri razvalinah gradu Vodriž. Po sveti maši, ki je bila v tamkajšnji kapelici, so domači igralci prikazali burko "Jezični dohtar", katero so taisti igralci (na sliki) igrali že pred tridesetimi leti. ▲

MLAJ ZA LEPO NEDELJO

FRANC JURAČ

Ko so v Trobljah pri Slovenj Gradcu praznovali ob Marijinem nebovzetju Lepo nedeljo, so se tam zelo potrudili fantje in možje.

Za praznovanje lepe nedelje so letos že petič postavili mlaj, ki je bil dolg kar okoli 39 metrov, daroval pa ga je kmet Dvornik iz Trobelj.

Za prihodnjo lepo nedeljo pa bo mlaj daroval kmet Gosnik in kot zatrjuje, bo kar precej daljši od letošnjega. ▲

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

OPLEMENITITE SVOJA SREDSTVA - VARČUJTE pri Koroški banki

Z namenom, da še bolj ustrezemo našim zvestim strankam, ki nam že leta zaupate svoje prihranke, smo v mesecu avgustu 2000 povišali obrestne mere tako za tolarško varčevanje kot tudi za varčevanje v tuji valuti.

Tako lahko od 01.08.2000 v Koroški banki varčujete še bolj donosno!

Za tolarški depozit za dobo od 91 do 180 dni vam priznamo po novem obrestno mero, ki znaša že tudi TOM+2,25%, depozit za nekoliko daljši čas; in sicer za dobo od 181 dni do enega leta obrestujemo po obrestni meri tudi do TOM+3,25%.

Če pa presodite, da denarnih sredstev ne boste potrebovali vsaj eno leto, jih lahko zaupate Koroški banki in za tovrstno obliko varčevanja vam priznamo obrestno mero TOM+4,00%.

V Koroški banki pa vam poleg naštetih osnovnih oblik varčevanja nudimo še vrsto drugih varnih možnosti nalaganja vaših sredstev.

Odločite se pravilno!

Oglasite se v najbližji poslovalnici Koroške banke, kjer bomo skupaj zagotovo našli najboljšo rešitev za vas!

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

ZANIMIVO OKNO V SKLADOVNICI DRV

MARLENA HUMEK

Foto Peter Vernik

Takoj, malo predno zagledaš lično oblikovano tablo: Sv.

Primož na Pohorju, mi je pogled pritegnila barvita in imenitno

zložena skladovnica drv in ...
... Sredi drv malo okno ...

in za oknom maček.

Radovednost, te kar ponese k oknu. V hipu obstaneš kot vkopan, a zelo nasmejan, ko se zagledaš v mačjo glavo.

Ob ogledovanju mačka sta prišla domov Marija in Leopold Kordež. Stekel je prijazen pogovor in vsi skupaj vas sprašujemo: zakaj smo se smejali mačku?

Veseli bomo odgovorov. ▲

TUDI JESENI ROŽICE CVETO, LE POISKATI JIH MORAMO

ANA URŠEJ

Verjemite mi, da v Dovžah pri Mislinji živi še takšna rožica. To je Terezija Pantner, ki bo letos v oktobru praznovala svoj 87. rojstni dan.

Terezija se je rodila 10. oktobra leta 1913 na domu, kjer vseskozi živi, po domače pri Lubeju v Dovžah. Imela je srečno mladost. Starša sta jo nadvse ljubila. Marsikdo se morda ne zaveda, kako pomembno je počutje otroka v njegovi najnežnejši dobi. To se potem odraža in pozna v njegovem celem življenju.

Ker je bila deležna obilo ljubezni, je lahko potem tudi ona delila ljubezen vsem svojim otrokom, možu in ostalim bližnjim.

Rodila je osem otrok. Bila je vestna, pridna kmečka gospodinja, skrbna mamica in vedno prijazna soseda. Vsi njeni otroci so si zgradili lastne domove, sin Ivan pa je prevzel rodno domačijo.

Dvakrat v življenju se ji je stemnilo nebo. Previč tedaj, ko ji je v apneni jami utonila komaj nad dve leti stara hčerkica. Drugič, ko je vse prehitro izgubila svojega moža, ki ji je zaradi hude bolezni umrl. Zdaj je padlo vse na njena ramena. Otroci, posestvoNi več hodila, temveč tekala, da bi čimveč postorila. Ni klonila! Sama je gospodarila z otroki, dokler ji niso poleteli kakor ptički iz gnezda.

Zato sem to prijetno in zmeraj nasmejjano mamico imenovala rožico.

Še eno lepo lastnost ima Terezika. Kljub letom ji veliko pomeni urejenost, čistost in nega. Zato je s svojo drobno postavo in nežnega obraza prijetna na pogled in vsi jo imamo radi.

Da pa je njena starost lepa in brezskrbna, je gotovo zaslug njenega sina in njegove dobre žene. Ker jo imajo lepo, je tudi njeno zdravje dokaj dobro.

Mi vsi sosedje in bližnji ji iz srca želimo, da bi dočakala srečni 87. rojstni dan in še potem mnogo srečnih, zdravih let.

Tudi dolgo življenje ima svoj smisel in svoj čar. ▲

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 0602 43 332
Faks: 0602 42 684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibus 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 423, faks 0602/71 239

NOVO

TRAKTOR UNIVERSAL

**Pri nakupu nudimo
5% popust
in darilo**

za vse tipe traktorjev

- brezplačni tehnični pregled
- osnovno zavarovanje
- avtomatsko vlečno kljuko

S E R V I S

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- **vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),**
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj. S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 0602 42 061, Faks 0602 42 170

V GABERKAH PRAZNOVALI KAR DVA DNI

MIHAELA KOTNIK

Gaberke so oddaljene od mesta Šoštanj le slabe tri kilometre in štejejo okoli tisoč prebivalcev. Da se v tem kraju vedno kaj dogaja, je najbolj zaslužno gasilsko društvo, saj ga sestavlja kar enajst gasilskih desetih in okrog tristo njihovih članov. Skoraj ni hiše, da ne bi bil kdo član tega društva.

Vsako leto okrog 20. julija priredijo "Praznik žetve in kruha". Letos so ta praznik združili z praznovanjem 70 - letnice gasilskega društva. V soboto, 22. julija so priredili parado gasilskih društev, dekan naše župnije Jože Pribožič pa je blagoslovil nov gasilski avtomobil. Za hrano in pijačo so poskrbeli gostitelji, za veselo razpoloženje, ki je trajalo pozno v noč, pa ansambel "Gamsi".

Naslednji dan smo nadaljevali s praznovanjem "žetve in kruha". Pričeli smo ob 15. uri. Brhke žanjice iz Razbora, Raven, Zibjka, Gaberk, Cirkovc, Plešivca in Škal so vihtele svoje srpe kot nekoč, ko so še želi vse ročno. Najbolj spretni sta bili žanjici iz Razbora Mira Kotnik in Ivica Šumah, drugi sta bili žanjici iz Raven in tretji

domačinki iz Gaberk. Tudi v vezanju snopov, postavljanju snopic in zlaganju v kozolec je bila najbolj uspešna ekipa iz Razbora, drugi so bili Ravenčani, tretje mesto pa je zasedla ekipa iz Zibike. Ženske iz teh krajev so se tudi pomerile v spretnosti izdelave svaljka iz mešanice vode in moke. Najspretnjša je bila tekmovalka iz Plešivca, druga je bila tekmovalka iz Cirkovc in tretja Gaberčanka. Na koncu tekmovanja so prikazali tudi mlačev žita na "gepl", ki so ga vrteli brhki možje.

Domačinke iz Gaberk so tudi, tako kot vsako leto, poskrbele za razstavo in prodajo domačih dobrot, ki sodijo na mizo ta dan. Mize so se šibale pod dobrotami raznega kruha, potic, krofov, peciva, jabolčnih zavitev idr. Za veselo razpoloženje pozno v noč pa sta skrbela Korado in Brendi s svojimi muzikanti.

Verjetno ni bilo žal obiskovalcem, ki so v teh dveh dneh prišli v naš kraj, saj je bil poln cvetja, dobrot in veselja. ▲

Foto Mihaela Kotnik

Žanjice iz Razbora in Gaberk.

Ženske so tekmoval v izdelavi svaljka.

KO HARMONIKA UTIHNE

RADO JEROMEL

Včasih se zgodi, da harmonika ne daje več pravilnega zvoka, ali pa ga sploh ne daje. Tako je moja teta Vera Jeromel, ki ima izostren posluš, saj je dolgo vrsto let igrala orgle v cerkvi in vodila pevske zборе, ugotovila, da je z njeno harmoniko nekaj narobe. Potrebno je bilo poiskati mojstra, ki bi lahko ugotovil, kaj je s harmoniko narobe. Že res, da so odpadli nekateri gumbi in da je nekaj prahu padlo nanjo, vendar zaradi tega harmonika še ni za staro šaro.

Prvi poskus obnove harmonike ni bil uspešen, zato je napol razstavljena harmonika v kartonski škatli priromala nazaj k lastnici. "Kaj sedaj storiti", je tarnala teta. Za nekaj časa je pospravila harmoniko na podstrešje, da bo našla primerne mojstra, ki bo znal vso stvar zopet spraviti v

dobro stanje. Našla je soseda Rudija Svedrožiča, ki se je opogumil in pristal, da se bo lotil popravila harmonike. Seveda bi bilo enostavneje, če bi jo že kar v začetku on dobil v delo, tako pa se je moral namučiti z razstavljenimi deli, ki so bili poleg ohišja spravljene v kartonski škatli. Za vsak del je našel pravo mesto in ga poskušal vstaviti kar najbolj natančno v ohišje. Glas harmonike je že skoraj podoben prvotnemu, vendar bo potrebno nekaj delov še dokupiti. Seveda pa se Rudi o vsaki pomembni potezi pogovori z lastnico, ki rada in z veseljem opazuje potek popravila.

Pa zaželimo lastnici harmonike in serviserju kar največ uspeha pri popravilu. Upajmo, da se bo iz harmonike dalo izvabiti še kako lepo melodijo. ▲

Rudi Svedrožič in Vera Jeromel

Foto Rado Jeromel

* 1934
+ 2000

Kadar bom vandra
zadnjič v življenju,
ko bom zatisnil trudne oči,
takrat prijatli mi zadnjič zapojte,
pesem domača naj zadoni.

JOŽE SMOLNIKAR

Vsaka smrt nas presune in razžalosti, posebno kadar se za vedno poslavljamo od prijatelja, znanca in sodelavca, njegova družina pa od ljubljenega moža, očeta in dedka. Ob takih težkih trenutkih nas spomini in misli nehote popeljejo v čase, ko smo jih skupaj preživljali. Toda vedno znova ugotavljamo, da je ostalo še mnogo besed in stvari, o katerih smo se hoteli pogovarjati, pa so ostale neizgovorjene in zamujene za vedno, vendar spomini ostajajo vedno in povsod po krajih in poteh, kjer smo se v življenju srečevali.

V mesecu juliju smo se poslovili od našega sodelavca in prijatelja Jožeta Smolnikarja iz Slovenj Gradca, katerega je zahrbtna bolezen že leta spremljala, venar jo je vedno znova premagoval, toda končno ji je moral podleči. V nedeljo, 16. julija smo se v velikem številu od njega poslovili na starotrškem pokopališču.

Pokojni Jože se je rodil pred 66 leti pridnemu gozdnemu delavcu Jožetu Triplatu iz Plešivca in preprosti kmečki dekli Mariji Smolnikar iz Trobelj. Težke čase je moral Jože preživljati že v svojih najzgodnejših otroških letih, ko je moral s staršem in mlajšim bratom živeti po kmečkih kočah kot podnajemnik. Šele malo pred vojno sta starša dobila v najem Grobelsko domačijo v Zgornjem Razboru. Ko se je vojna končala in bi jih lahko v miru in boljših razmerah začeli živeti, pa jim je to spet preprečila smrt in izguba ljubeče matere Marije, ki je umrla septembra 1945 leta. Ker je oče ostal sam z nedoraslimi sinovoma, si je poiskal drugo ženo in gospodinjjo. Tako se je naslednje leto drugič poročil z Marijo iz Podgorja. Ta mu je bila dobra žena in pridna gospodinja, sinovoma pa skrbna druga mati.

Ko je Jože odrasel šoli, je kar kmalu moral pomagati očetu pri delu doma in v gozdu, kjer se je potem tudi sam redno zaposlil. Jože je doživel in izkusil vse težke faze gozdnega dela, ki so jih morali po vojni gozdni delavci znati in obvladati. Moral je že kot mlad fant hoditi na delo v gozd ob vsakem vremenu, poleti in pozimi, včasih tudi prepešati po dve uri do delovišča. Prevoznih sredstev takrat ni bilo, niti ne delovnih oblek, čevljev ali drugih zaščitnih sredstev. Ko so prišle prve težke in okorne motorne žage, je bil Jože spet med prvimi, ki je moral delati z njimi, potem pa razna spravila lesa in ročno nakladanje kamionov ter drugih težakih del v gozdu. Vse to je vplivalo na Jožetovo zdravje, da je bil premeščen na drugo delovno mesto in bil končno leta 1972 invalidsko upokojen.

Jože si je ustvaril svojo družino na Plešivcu, ko se je leta 1959 poročil s Klaro, hčerko plešivškega gozdarja Urbana Osojnika. Tam sta se mu rodila tudi njegova dva otroka, sin Milan in hčerka Jožica, ki imata danes tudi že vsak svojo družino. Svoja leta v pokoju je Jože srečno preživljal v stanovanju na Celjski cesti v Slovenj Gradcu, kamor se je ob upokojitvi z družino preselil iz Plešivca. Bil pa je še vedno aktiven in delaven, rad je pomagal sosedom in znancem, posebno pa se je rad vračal med znance in prijatelje v rojstni Razbor in plešivške gozdove, kjer si je začel služiti svoj kruh in kjer si je ustvaril družino.

Jožeta bomo zelo pogrešali njegovi nekdanji sodelavci in sosedji, manjkala nam bo njegova dobra volja in prijaznost, posebno pa bo manjkala svoji družini, ženi Klari, sinu Milanu, hčerki Jožici ter vnukom Davorju, Urušu in Kajji. V njihovem spominu bo živel vedno kot dober mož in ljubeč oče in dedek. V imenu njegovih nekdanjih sodelavcev in prijateljev jim izrekam globoko in iskreno sožalje.

Rudi REBERNIK

* 1957
+ 2000

Delo, ljubezen in trpljenje,
bilo tvoje je življenje.
Ostali so sledovi tvojih rok,
katere cenil bo še pozni rod.
Nam ostaja pa praznina
in velika bolečina.

VINKO KUSTER

Ko se zaključí trnjeven venec človeškega življenja, ostane le spomin na človeka in dobra dela, ki jih je storil za dom, družino, sosede in kraj, v katerem je prebival. Tak spomin bo ostal tudi na pokojnega Vinka, ki je bil še poln načrtov in misli za ureditev Otove domačije.

Ko so v sredo, 9. avgusta v lepem jesenskem jutru žalostno zadoneli perniški zvonovi, je vsakemu zastal korak ob misli, spet smo izgubili enega krajana. Kaj kmalu se je zvedelo, da je v Avstriji pri čiščenju silosa ugasnilo življenje sinu, očetu in bratu Otovemu Vinku.

Kmečka zibelka mu je stekla pred 43 leti kot prvemu sinu v Otovi družini. Že ob rojstvu so mu rojenice prerokovale, da bo moral z žuljavimi rokami služiti vsakdanji kruh. Otroška leta so hitro minila. Hodil je v šolo, doma pa pasel živino. Kaj kmalu je zrasel v postavnega fanta. Ker se je doma družina širila, ni bilo zadosti denarja za preživetje, se je kaj kmalu zaposlil kot šofer pri podjetju Avtoprevoz Dravograd. Leta 1984 pa je prevezel kmetijo in po nekaj letih pustil službo in začel doma intenzivno gospodariti. Začel je tudi razmišljati o družinskem življenju in si izbral pri sosedu svojo življensko sopotnico Marijo. Rodila se je hčerka Andreja, ki jo je zelo ljubil.

Ker je bila stara hiša že dotrajana, je s pomočjo mame in bratov začel graditi novo. Še preden je hišo končal, ga je zadela usoda, da je omahnil svojemu življenju, ko je hotel še nekaj zaslužiti, da bi lažje zgradil nov dom.

Pogrešali ga bomo vsi domači, mama in bratje, posebno pa hčerka Andreja, v kateri bo njegov lik in spomin za večno ostal. Naj mu bo lahka domača gruda.

Rupert KRAJNC

SPOMIN

Eno leto v grobu že spiš,
a v naših srcih še živiš,
ne mine ura, dan ali noč,
med nami zmeraj si navzoča.
Spočij si žuljave dlani,
za vse še enkrat, hvala ti!
Dobrota tvojega srca
nikdar ne bo pozabljena.

7. avgusta mineva leto dni, od kar smo se na perniškem pokopališču poslovili od Prežibove bice in mame

Ivane BLIMEN.

Spremlja nas bolečina in praznina, ker te ni več med nami. Hvala Ti za vse, kar si nam dobrega stōrila.

Hvala vsem, ki se je spominjate, ji prižigate sveče in polagate cvetje na njen grob.

Žalujoča hčerka Nada z družino.

SPOMIN

FERDO POTOČNIK

13. 3. 1950 - 19. 8. 1999

Ne bomo te pozabili!
Vsi tvoji!

SLUTNJA

Želja in obljuba sta si vedno zelo blizu. Razlika je le v tem, da je treba obljubo izpolniti, želja pa lahko ostane le neizpolnjen sen. Ne samo v tujini, tudi v Sloveniji je precej krajev, ki me posebno ob vrnitvi domov vedno znova prevzamejo. Eden izmed teh je Savinjska dolina z goro Olko in cerkveno vrh nje. Tista dva zvonika, ki žarita v večernem soncu in sta vidna iz vseh smeri, me vedno znova očarata. Že pred mnogimi leti sem si obljubil, da bom nekoč stopil na njen vrh in se od tam naužil pogledov. Lansko leto sem to tudi storil, saj sem imel dovolj časa med čakanjem na vozilo, ki je bilo na servisu v vasi pod to goro. Stiri ure časa imate, mi je dejal mojster in ker mi ni bilo do branja, niti do klepetanja z mehaniki, sem odšel na sprehod po okolici. To jutro sem bil slabo razpoložen. Nemirni spanec sem pripisal luni, ki s svojim potovanjem po nebesnem svodu vpliva na počutje ljudi na zemlji, veliki tesnobi, ki me je stiskala pri srcu pa nisem vedel vzroka.

Sprehod po podnožju gore, ki stoji kot orjaški osamelec sredi polj, me ni pomiril, saj sem venomer pogledoval proti vrhu, kjer sta v jutranjem soncu prelestno blestela cerkvena zvonika in vabila v svojo bližino. Na koncu vasi sem naletel na božjepotno znamenje in medtem, ko sem se pokrižal, me je spreletelo: "Na vrh moraš!" In sem šel. Jutranje sonce je sušilo roso v dolini in rahle meglice so se v kosmih dvigale k vrhu. Do pasu moker sem prispel do roba gozda, kajti visoke trave, ki so se sklanjale na ozko stezo, so brisale svoje rosne solze ob me. To me ni motilo, saj sem bil z mislimi drugje. V gozdu se je začela prava strmčina. Nisem vnet planinec in ne ljubitelj hitre hoje, toda to jutro utrujenosti nisem čutil, le tu in tam sem se ves zadihan naslonil na hrbet debele bukve ob poti, dokler nisem prišel do sedla, kjer se svet povesi. Na drugi strani gore sem zagledal prelepo vasico Sv. Andraž. Hoja po grebenu mi je bila v užitek, saj do vrha ni bilo več daleč. Ob poti sem naletel na prelepo gozdno jaso, kjer je stala kamnita miza, ob robu gozda pa obnovljena kapelica s Križanim v njej. Zamaknjeno sem strmel in v mislih obnavljal materine nauke iz mojih mladih dni. Moja mama je bila globoko verna, čeprav tega na zunaj ni kazala. Govorila mi je, naj si vedno vzamem čas, kadar naletim na osamljeno kapelico ali križ ter pomislim, da tam nikoli ne stojita brez razloga, ampak sta vedno povezana s človeško stisko, v znak zahvale ali veselja. "Pri takem znamenju tudi ti postoj in poprosi za srečo in zdravje svojih najbližjih in vseh, ki jih imaš rad, vseh svojih skrbni, veselja in skrivnosti pa nikoli ne zaupaj živim ljudem, da ne boš nekoč razočaran. Ko ti bo v življenju najhujše, se v mislih posveti Njemu in odleglo ti bo", mi je govorila mati. Teh načel se držim tudi danes. Po dolgem premišljevanju v tej gozdni tišini sem začel zvoniti. Srebrni glas zvončka se je razlegel čez jaso in se izgubljal v visokih krošnjah, njegov zven pa je s seboj odnašal tudi stisko nabrano v meni tistega dne.

Prevzet od nepozabnega trenutka na gozdni jasi sem se odpravil naprej do cerkve vrh gore. Imel sem srečo, da se je ravno takrat v njej mudil cerkveni ključar in mi prijazno razkazal notranjost in me seznanil s kratko vsebino vsega, kar me je zanimalo. Z vrha gore sem dolgo časa zrl na bogata polja Savinjske doline, kjer so ravno pospravljali hmelj, nato pa sem se s prelepimi občutki vrnil v dolino. Tam me je čakala tragična vest, da se je zjutraj smrtno ponesrečil moj svak Ferdo Potočnik. Ni bil le moj svak, ampak tudi prijatelj in dolgoletni sodelavec. V veliki žalosti sem spoznal, da zjutraj na gori ob vznesenem zvonjenju nisem bil sam. Duh njega, ki je takrat umiral pod kolesi svojega tovornjaka, je bil z menoj, čeprav se je to dogajalo pod drugo goro, blizu druge cerkve. Pri cerkvi Sv. Helene v Podpeci. Če bi bil vraževeren, bi si očital, da morda ni bilo prav, da sem šel tistega dne na goro Olko, pa nisem. Verujem le v to, da svoji usodi človek ne uideš! Gora Olka pa me od tistega dne le še opominja!

Marjan ČUJEŠ

Dva zvonika vrh gore,
okrog pa sonce in megla.
V daljavi polja so zoreča,
v srcu slutnja je moreča!

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, babice in sestre

ANTONIJE STRMČNIK, rojene Hrašan

Poplotnikove Tončke iz Graške gore

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala vsem sosedom Kolarjevim, Detečnikovim, Planšakovim in Lesenjakovim za vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih. Hvala zdravnici dr. Aleksandri Žubarjevi za lajšanje bolečin v zadnjih trenutkih. Iskrena hvala govorniku Karlu Kravzarju za lepo izrečene besede slovesa, graškogorskim pevcem za zapete žalostinke, praporščakom, društvu invalidov Podgorje, društvu upokojencev Stari trg, kulturnemu društvu Šmiklavž ter gospodu Leopoldu Koratu za pogrebni obred, pogrebni službi Jerneja Zaveršnika ter Robertu Puru za odigrano Tišino.

Žalujoči: mož Rudolf z družino, sestra Ančka in ostali sorodniki.

* 1924
+ 2000

VIDA TISNIKAR

Zadnja julijsko nedeljo je v slovenjegraški bolnišnici v naročju sina Darka in hčerke Milene umrla Vida Tisnikar iz Mislinje. Kot deseti izmed šestnajstih otrok se je 22. maja 1924 leta rodila v Društvu družini. Skromna rojstna hiša se je bohotila v razkošju dela, saj je ob pehanju za sita otroška usta mati vse dni garala "v tavarhih", dela vajeni otročiči pa so morali doma vse postoriti. Kljub revščini in pomanjkanju, ki so ga takrat doživljali, so bili vsi po svoje srečni z drobtinicami, ki jih je preprostim ljudem tisti čas trosilo življenje. Vida je ob oblici doma lep čas pomagala še bratu, ki je bil sam in zato še toliko bolj potreben pridnih rok. Kot bi se delo obesilo nanjo, se je zdela, ko je morala v vojnem času še na prisilna opravila v Avstrijo, kjer sicer ni trpela toliko zaradi garanja, kot zaradi krivic, ki so izmalile njeno mladost. Zato je bila toliko srečnejša, ko se je po svobodi znašla v kuharski šoli v Ljubljani in nekaj mesecev svoje mojstrstvo kuharice izkazovala v javni kuhinji. Vse vedrejši je postajal njen obraz, saj je v teh letih spoznala mladega Justina, ki jo je leta 1950 popeljal pred oltar. Spet se je znašla v rodni Mislinji, zaživela z možem in sinčkom v stari graščini, pozneje pa v stavbi lesnega obrata. Še trem otrokom je dala življenje in skrbna mati je zanje postorila vse, dokler ni šla od doma najmlajša hči. Takrat, natančneje šele 1963 leta, je svoje kuharsko znanje spet pokazala na obratu mislinjske žage. A kako večja je bila in kako pridna ob enem, najzgovorneje pove, da je po delu v službi skuhala še doma, pa našla čas še za vrt in prašičke, pa spet pohitela na žago, saj je bila lačna še popoldanska izmena delavcev. Če je kanček prostega časa obrnila še sebi v prid, je bilo

takrat, ko sta šla z možem na izlet. Ja, na izlete je Vida res rada odhajala tudi po letu 1982, ko se je upokojila in se znašla v Društvu upokojencev. Ta čal ji res, za njeno skromnosti vajeno naravo, ničesar ni manjkalo. Žal, pa je tudi v ta prijetna leta prezgodaj treščilo. Leta 1993 ji je smrt iztrgala moža in izguba zakonskega sopotnika jo je hudo prizadela. S pomočjo otrok, ki so jo radi obiskovali in so bili pogosto ob njej, je Vida prebrodila to težko preizkušnjo in si opomogla. Še posebej, ker je tudi v teh letih jeseni življenja kljubovala boleznim, ki ji je spodrezala korenine življenja. Vsi, ki smo Vido Tisnikar poznali, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

FRANC JURAC

* 1927
+ 2000

Le eno željo še mi izpolnite,
da od bolezni hude strt,
doma pod vznožjem svoje drage Pece,
počakam belo smrt.

JOŽE PUC

Res se mu je ta želja izpolnila. Po dolgi in hudi bolezni, po večkratnih zdravljenjih v Topolšici, ga je v hladnem februarju rešilec pripeljal domov, kjer je po treh dneh umrl. Zadnjič ga je še žena dvignila, da je s pogledom objel cerkvico sv. Ane in potem izdihnil.

To pisanje sem prihranila za čas košnje, kajti Pepi je bil poznan kot odličan kosec. Njegove košenine so polne "vrnuha" in tega kosa zelo nerada reže. Pepiju je odrezala kot britev. Letos visi nesklepana za "šperovcem".

Utihnili je glas neutrudnega kosca.

Jože Puc, Pepi smo ga klicali, se je rodil pred 73 leti v družini štirih otrok. Poročil se je, ustvaril družino in pričel kmetovati. Njegovo življenje je bilo en sam boj za obstanek, en sam delovni dan, kajti življenje na višinski kmetiji je trdo. Dolge in hude zime, pa tako zelo kratko poletje, ko je treba hitro pospraviti vse za dolgo zimovanje. Bil je kmet z dušo in telesom. Njegov hlev je sijal od čistoče, posebnost njegovega dela pa je bila prav ročna košnja. Skrbno je obkosil vsak grm, vsako grmado. In na travniku ni smela ostati niti pest sena ali drobirja.

Bil pa je tudi velik ljubitelj gozda. Poznal je vse skrite steze, Peco je poznal kot lasten žep, vedel je za vsako sušico, tudi v sosednjem gozdu. Kje se nahaja divjad pa je vedel bolj kot lovci. Vsako prsto minuto je izkoristil za pot v gozd. Vendar so njegove poti postajale vedno krajše, dokler ni samo s pogledom z dvorišča žalostno zrl v tihotna pobočja Pece.

V boji z boleznijo je prvič v življenju omagal. Ni ji bil kos, kljub tako trdni volji, da bi še živel, da bi še dal na rame koso in se v ranem jutru podal kosit Ledraške strmine, katerim ni kos kosilnica.

On je odšel, ostal pa je spomin na dobrega soseda, ki je tako rad priskočil na pomoč. Mnogim je pomagal v stiski. Zelo rad je zahajal v veselo družbo, ljubil je lepo domačo pesem, imel pa je velik smisel za humor. Hudomušno je znal obrnit vsako besedo in v njegovi družbi je bilo zelo prijetno. Bil je veseljak in miroljuben človek, saj ni nikoli iskal prepira. Najraje pa je zapel tisto: Zakrivljeno palico v roki...", saj so mu bile ovce in planine najbolj pri srcu.

Z njegovim odhodom bo ostala prenekatera steza na pobočju Pece neprehojena.

Za njegovim ponošenim klobukom se je še pred časom šopiril šopek planinskih rož, z njim pa je ugasnilo njegovo dela polno življenje.

V slovo sosedge Anica KUMER

POPRAVKI

V Viharniku št. 7/2000, je na strani 18, v tretjem stolpcu, v zadnjem odstavku izpuščena enota Celje. Tako se stavek glasi: Danes so v skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije namenili tudi nekaj milijonov za sanacijo zasmrečenih državnih gozdov na Pohorju v območnih enotah Slovenj Gradec, Celje in Maribor.

V isti izdaji je na strani 26 na fotografiji družine Ivane Medved podpis: foto: Ludvik Mori. Fotografijo je posnel Marko Vavče.

V Viharniku št. 6/2000 je na strani 6 pod fotografijami napisan kot avtor Gorazd Mlinšek. Fotografije je dejansko posnela Martina Podričnik, ki je tudi avtorica besedila.

Avtorjem in bralcem se opravičujemo za neljube napake!
Uredništvo

* 1952
+ 2000

IVAN ŽVIKART

Pojdem, ko pride moj maj,
pojdem na rožne poljane,
kjer najdem vse svoje zbrane,
od včera in od kdo ve kdaj.
Pojdem v kraj vseh krajev,
pojdem v maj vseh majev...
Ne kličite več me nazaj!

Bila je lepa, sončna sobota, 27. maja 2000, ko smo se na pokopališču Vuzenica - Muta poslavljali od moža, očeta, sorodnika, prijatelja in znanca Ivana Žvikarta - Kurijevega Ivana iz Dravč. Za sabo pušča žalostna in potrta srca svojih najbližjih. In ob takšnem dogodku se misli nehote vračajo v preteklost, v mladostna leta.

Ivan se je rodil 4. maja leta 1952 pri Kuriju kot najstarejši otrok mami Rozi in očetu Alojzu. Mladost je živel kot vsi kmečki otroci, gulil je šolske klopi v Trbošnjah, pasel je živino, delal na polju, na travniku in v gozdu.

Ze mlad se je navajal na vsa ta dela ter vzljubil naravo in zemljo. Tako je po nekaj mesecih dela v Livarni Vuzenica ostal doma in pridno pomagal očetu in mami. Leta 1985 mu je umrla mama in z očetom sta ostala sama.

Ker pa kmetija potrebuje žensko roko, si je pri Stražišniku izbral Marino in jo 23. maja 1987 popeljal pred oltar. Le nekaj dni za tem je bil v toplo družinsko ognjišče sprejet sin Franček, dve leti kasneje Lenka, leta 1991 Miha in 6. maja 1993 Gorazd.

Večja družina je zahtevala več skrbi. Življenje je teklo svojo pot vse do lani, ko mu je vse bolj začelo nagajati zdravje.

Njegova življenska ura se je iztekla prekmalu, v četrtek 25. maja.

Mnogo prezgodaj smo mu spletli venec in ga položili v grob. Jočemo za njim, pogrešamo ga, pogreša ga domačija, še posebej pa domači in prijatelji, ki se zavedamo, da smo izgubili človeka, ki je rad pomagal slehernemu, ki je bil pomoči potreben.

Oblaki prekrili so nebo, ko solza zastrla je oko.
Prišel je dan, ki odnesel je tvoj smehljaj drugam,
dan, ko spoznali smo vsi, da več te med nami ni.
Bolečina je ostala, žalost v srcu za vse dni,
a živel boš ti med nami in s teboj spomini vsi.
Za vse trenutke tvoje z nami, Ivan, hvala ti!

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za sočustvovanje.

Hvala vsem, ki ste nam v teh najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje, sveče in svete maše, nam pa izrazili ustna in pisna sožalja.

Posebno se zahvaljujemo internemu oddelku Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, gospodu dekanu Ernestu Berložniku za lepo opravljen cerkveni obred, godbi Vuzenica za odigrane in pevкам za zapete žalostinke ter govornici Žvikartovi.

Vsem in vsakomur še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marina, hči Lenka ter sinovi Franček, Miha in Gorazd ter ostali sorodniki.

Debelost nastane zaradi prekomernega vnosa hrane v organizem in premajhne telesne aktivnosti, delno pa je dedno pogojena (doslej so ugotovili, da je z debelostjo povezanih več kot 300 genov). Dovzetnost zanj povečajo genske mutacije, izrazijo pa se pri občutljivih posameznikih, kadar se preveč hranijo. V Evropi je več kot 30% prebivalcev predebelih, njihovo število pa še narašča. V ljudeh skušamo vzbuditi zavest, da debelost ni le estetska motnja in eden od dejavnikov tveganja za nastanek bolezni (najpogosteje se pojavlja prezgodnja smrt, koronarna srčna bolezen, sladkorna bolezen, rak visok krvni pritisk, žolčni kamni, obolenja kostnega sistema...), ampak, da je tudi bolezen.

Debelost opredeljuje indeks telesne mase (ITM), ki ga izračunamo tako, da telesno težo /v kg/ delimo s kvadratom telesne višine /vm²/ (Primer: človek, težak 60 kg, visok 160 cm; izračun: $60:(1,6 \times 1,6) = 60:2,56 = 23,4$).

O prekomerni telesni teži govorimo takrat, kadar je ITM večji od 25, o debelosti pa, če je ITM večji od 30.

Debelost je povezana s količino maščobnega tkiva, ki skrbi za zalogo energije in termizoizolacijo. Po najnovejših dognanjih je

maščobno tkivo tudi poseben organ s številnimi drugimi funkcijami. Izloča namreč hormon leptin, ki ima vlogo obveščevalca o zalogah maščobe v telesu. Kadar so zaloge prevelike, leptin stimulira centre v možganih, ki zmanjšajo občutek lakote in povečajo porabo maščobe za energijo. Pri debelih ljudeh je ta sistem okvarjen. Maščobno tkivo izloča tudi encim lipazo, ki sodeluje pri presnovi s hrano vnesenih maščob, nadalje snov za uravnavanje krvnega tlaka ter snov, ki sodeluje pri obrambnem sistemu organizma proti vnetju in raku. Če torej oboli ta "organ", nastane bolezen, ki jo imenujemo debelost, vzporedno z njo pa vse prej omenjene posledične bolezni.

Pri debelosti je zelo pomembna razporeditev maščevja. Posebno nevarna je tista debelost, kjer se maščevje kopiči predvsem v in okrog trebuha. Tako pri ženskah naj ne bi bil obseg pasu v povprečju večji kot 88 cm, pri moških pa 102 cm. Prav ta, tako imenovani centralni tip debelosti, je še posebno povezan s povprečnim tveganjem za nenadno in prezgodnjo smrt, rakom dojke ter rakom črevesja in prostate.

Zdravljenje debelosti

Dieta: Osnova shujševalne diete je

zmanjšan vnos kalorij, predvsem v obliki maščob (dnevno okrog 600 kcal manj kot običajno). Postaviti je potrebno tudi realne cilje, kar pomeni shujšati za 5 - 10% telesne teže. Že takšno zmerno hujšanje zmanjša tveganje za prezgodnjo smrt, zmanjša krvni sladkor in maščobe, izboljša pljučne funkcije, zmanjša se tudi tveganje za raka...

Telesna aktivnost s spremenjenim načinom življenja: Poleg že znanih pozitivnih učinkov telesne aktivnosti le-ta pripomore tudi k vzdrževanju teže, ki smo jo s hujšanjem dosegli.

Psihološko svetovanje: vključuje različne tehnike samonadzora, pozitivnega mišljenja, podpore družine...

Zdravila: na razpolago sta dve zdravili, pri nas, žal, na negativni listi; prvo zmanjšuje absorpcijo maščob iz črevesja, drugo pa povečuje občutek sitosti.

Kirurško zdravljenje: s kirurškimi posegi se zmanjša absorpcija hrane iz želodca, vendar je to smiselno le pri skrajni debelosti, kajti že sam poseg predstavlja določeno tveganje. ▲

Po izsledkih 10. evropskega kongresa o debelosti priredila Metka HORVAT, dr. medicine, spec. higijene

BUČA

Cucurbita pepo

MILENA CIGLER GREGORIN

Povsod po njivah, ob vrtovih in tudi po plovih lahko prav v tem času vidimo bučo, ki se plazí ali pleza ali s svojimi listi tvori pravo grmišče in vmes rumeno oranžne cvetove, ki so tudi okusna poslastica, če jih paniramo, ocvremo ali dušimo. Čimbolj so bučke mlade, bolj so okusne. Mladih buč tudi ne lupimo. Čeprav je to znana vrtnina, o njej še premalo vemo.

Navadna buča je vzpenjava ali plazeača se rastlina iz družine bučevk. V to družino sodijo tudi kumare, dinije, lubenice in drugo. Doma je iz Amerike.

Gojimo jo kot okrasno, jedilno, krmno, industrijsko in zdravilno rastlino.

Buča razvije rumene lijaste cvetove od junija do avgusta. Iz teh zrastejo plodovi različnih velikosti in oblik.

Toda ta rubrika je namenjena predvsem rastlinam, ki zdravijo. Za zdravila uporabljamo predvsem seme. Semena vseh buč niso enako dobro učinkovita. V semenih je mastno olje (35 do 53%) z večkrat nenasičenimi maščobnimi kislinami (linolna, linolenska). Semena, kot rezervne snovi vsebujejo tudi vitamine, encime, sladkor, beljakovine, smole, salicilno kislino in še več drugih snovi. Plodovi vsebujejo karbonske kisline, redke aminokisline in elemente v sledovih (magnezij, cink, baker, selen).

Semena in olja so učinkoviti pri začetnih stadijih prostate. Veliko moških v starosti nad štiri-deset let ima težave z uriniranjem, s starostjo pa jih je še več. Obsečnica se zaradi uživanja bučnega semena sicer ne zmanjša, posledice njene širitve pa se oblažijo, nevarnost morebitnih zapletov se zmanjša. Mehanizem zdravilnega delovanja še ni povsem pojasnjen.

Semena jemljemo dvakrat na dan po eno jedilno žlico (dobro prežvečimo), olje pa dvakrat na dan po eno čajno žličko. Z uporabo olja na solatah prav tako preprečimo nastanek teh obolenj.

Bučna semena uporabljamo tudi v kurah proti glistam in celo proti trakučji.

Za zatiranje črevesnih zajedalcev je zelo uspešno bučno olje. Pri zdravljenju črevesnih zajedalcev je treba pojesti veliko količino bučnih pečk, otroci po 200 do 400 gramov, odrasli do 700 gramov. Nekateri priporočajo, da jih jemo 8 do 14 dni, nato pa vzamemo odvajalo (ricinusovo olje), da izločimo zajedalce.

Če jemo bučne pečke, da bi odpravili zajedalce, odstranimo samo zunanjo trdo lupino, notranje sive pa ne, ker so v njej učinkovine.

Čaj iz bučnih pečk za sladkorne bolnike pripravimo tako, da damo enake dele bučnih pečk, borovničevih listov in baldrijanovih korenin.

Kot dietno hrano priporočajo bučke pri shujševalnih kurah, želodčnih, ledvičnih boleznih, sladkorni bolezni, revmi in protinu. Zdravilne so tudi za vodenične bolnike, poma-

gajo tudi pri kroničnem zaprtju, hemeroidih, vnetju črevesja. Kozarec bučnega soka na tešč ima precej odvajalni učinek. Tudi nosečnice se z bučnim kompotom znebijo nadležnega bruhanja. Buče lahko pomagajo tudi pri oteklih, utrujenih nogah, če nas pečejo ali bolijo krčne žile. Krčnih žil se rešimo, če dve leti po 10 dni ovijamo noge z bučnim mesom in pečkami. Sveže buče razrežemo in rezine polagamo na ture.

Bučno olje, če je pripravljeno po hladnem postopku, je odlično zdravilo za rane, opekline, z njim natiramo od mraza razpokano kožo na rokah in nogah. Za zdravljenje ran pa lahko uporabljamo tudi posušeno in v prašek zdrobljeno bučno seme. ▲

Vir: Gerhard Leibold - Biomedicina Mihaela Černe, Irena Vrhovnik - Vrtnine, vir zdravja in naša hrana

Buče; ljudska imena: bila, čuka, koča, malovina, plotnica, tikva.

45. KOROŠKI TURISTIČNI TEDEN

JANEZ ŠVAB, inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Že več kot tradicionalni so koroški turistični tedni v Črni na Koroškem, letos se jih je nabralo že kar petinštirideset. Letošnji je minil v zares lepem vremenu, pa saj veste kakšen je lahko avgust, vroč, topel ali pa hladen, deževen, posebej še v času "Velike gospojnice", 15. avgusta.

Organizatorji že planirajo turistični teden tako, da je ta datum med tednom in takrat se v Črno za nekaj dni vrnejo skoraj vsi, ki jih je boljše ali pa vsaj drugačno življenje zvalilo iz Črne.

No, in kaj je bilo takšnega na programu, da si je bilo vredno ogledati? Nekateri porečejo, "nič", saj ni nobenega, ki bi znal kaj "zrihtati", drugi, ki imajo določene izkušnje z organizacijo pa menijo: "O, letos so organizatorji vložili spet veliko truda, da so zapolnili osemdnevni program."

No, resnica je nekje vmes, nekaj prireditve je že kar tradicionalnih, kot je najbolj obiskani celodnevni "kramarski sejem", pa že več desetletij staro tekmovanje v streljanju na glinaste golobe na Jezevem, "hribovski dan" v nekoliko spremenjeni obliki je "star", tudi odprto slavnostno sejo občinske skupščine s podelitvijo priznanj zaslužnim občanom lahko štejemo v to kategorijo in tudi razna tekmovanja v odbojki, nogometu so že dolgo na programu.

En dan v tednu je bil posvečen mladim, na obisk je prišel gusar Berto, ki pa tokrat ni bil gusar, pač pa klov. O, to je bilo aplavza, še več pa odkritosrčnega otroškega smeha.

Tudi na kulturo v času turističnega tedna nismo pozabili, v goste so nam prišli slovenski pesniki in pisatelji iz Avstrije, še bolj pa je navdušil "domači" pisec aforizmov Niko Brumen; kar ni in ni hotelo biti konca vprašanj zanj, saj veste, odgovori so bili kratki, pametni, duhoviti, skratka Nikovi.

Ob pestri gostinski ponudbi z raznimi plesnimi in manj plesnimi muzikami (največje navdušenje mladih je bilo ob šanku Mihele žage, kjer sta igrala dva kantavtorja iz Ljubljane s kitarama) je teden hitro mineval.

Že pred časom smo si bili v Turističnem društvu Črna enotni, da bo uspešen turističen teden tako dolgo, dokler ga bodo spremljale etnološke prireditve. In res, do pred kratkim smo imeli na nogometnem igrišču v Črni na soboto celodnevno tekmo v gozdarskih veščinah, na nedeljo pa povorko vozov, na katerih smo prikazovali delo na kmetijah pred desetletji.

Že v lanskem letu smo, predvsem zaradi obnove igrišča, (mimogrede, med turističnim tednom je bila svečana otvoritev obnove igrišča) pred hotelom Krnes v Črni gozdarji organizirali prireditve, ki smo ji dali slovnično menda ne najbolj pravo ime – Holcarsko pavrški dan... Že v lanskem letu se je tam dalo marsikaj videti, ljudje so bili nad

Janez Švab, organizator prireditve "Holcarsko - pavrški dan" v Črni

prireditvijo dokaj navdušeni in rekli smo si, dajmo to ponoviti in po možnosti izboljšati. Seveda pri organizaciji smo potrebovali pomoč in našli smo jo na Občini Črna na Koroškem, pri Turističnem društvu Črna, pri kmetih, aktivu kmečkih žena Črna, predvsem pa ni šlo brez upokojenih gozdnih delavcev in Folklorne skupine KUD Gozdar. V goste smo povabili zelo zanimiv ansambel iz Ljutomera, kar nenavadno je že njihovo ime – Pristavske čuke. Igrajo na instrumente, ki so si jih sami naredili iz priročnih orodij, ni manjkalo žage, motik...

Hitro je minila predstavitev vsake izmed dvanajstih delovnih točk. Demonstratorji so delo pokazali, vsak pa je lahko poizkusil, kako se naredi "špevtast plot", kako malo drugačno "teslo" izdelbe korito in žleb za vodo, kako se mora z dolgim svedom zavrtati, da se dobi "ror" za vodo, dalo se je videti razliko pri delu s "šinterjem" ali pa s "šepserjem", pa čeprav se ni več prav "lupilo". Če so to stvari, ki jih bi povprečen obiskovalec še naredil, bi jim pa ogromno težav delalo tesanje trama ali figure, izdelava koša, enostavno pa ni tudi cepljenje "šitelnov" in pa kritje strehe z njimi.

Največ "zaposlenih" je bilo pri steljeraji, kajti tu pa je bil scenarij samo malo spremenjen od tistega, ki ga opisuje Prežihov Voranc, le pili vrli steljerajci niso toliko kot v tridesetih letih v Jamnici. Tudi tu smo sredi vasi postavili smreke, eno drevo so klestili tako, da si je "krempljač" na noge nataknil "kremplje", zlezal na drevo in ga oklestil. Moramo priznati, da je bilo steljo iz drugega drevesa vseeno lažje dobiti, kajti k njemu smo prislonili dolgo lestev in možakar je stopil na njo in enostavno oklestil drevo.

Vseeno smo morali za instrukcije povprašati starejše, kajti tudi voza ni lahko naložiti.

Skratka, vse skupaj je izgledalo kot pred 150 leti na veliki koroški kmetiji, namreč, avtomobile smo umaknili, hotel je pokrit s skodlami ("šitelni") in narejen v stilu stare koroške bajte na eni veliki "hubi".

Tudi za tiste, ki niso nič poizkusili z delom, se je kaj našlo, če ne kaj drugega so lahko v "škornati bajti poizkusili polento s "friko", srnjakov golaž ali pa modernejšo "rolado".

Gozdarji kar nekako ne moremo brez tekmovanj; vendar letos niso zmagali najmočnejši, najspretnjši ali najhitrejši, tokrat so zmagali, verjeli ali ne, najpametnejši. Organizirali smo namreč tekmovanje, kjer so gledalci ugotavljali, kaj ima gozdar skritega v vreči (seveda je bilo povezano z prireditvijo), še več problemov pa je povzročalo ugotavljanje, kateri storž je na deski pred gledalcem. Nekateri so predmete pravilno ugotovili, vseh storžev pa nihče.

Dan se je nagibal v večer in v Črni smo imeli novo prireditve, ki smo ji rekli lovčev večer. Za pomoč smo zaprosili lovce iz lovskih družin Libeliče, Peca Mežica, Muta in Hrastnik, zraven je bilo nekaj mladih, ki imajo radi naravo, ki cenijo življenje v gozdu, na pašniku ali pa na travniku. Sestavili smo kulturni program, kjer so nastopili čarobni glasovi lovskih rogov, prelepe pevske hvalnice naravi, umetniški vložki klavirja in recitalov, še posebej pa je navdušil lovski krst. Redkokdaj se zgodi, da bi polna dvorana Kulturnega doma v Črni med prireditvijo spontano pričela z aplavzom, ki ni nehal niti, ko sta mlada povezovalca z lepimi besedami že zaključevala vsaj po pisčevem mnenju uspešen 45. Koroški turistični teden.

Kasneje, med večerjo nastopajočih, smo si bili kar edini, da lov danes ni več eksistenčna nuja, da je hvala bogu, zmeraj manj tekmovanja za vrhunskimi trofejami in da lov postaja vedno bolj kulturna potreba.

Res, veliko vas je manjkalo v Črni; ta članek pa naj vsaj malo pomaga, da vas bo vsaj drugo leto radovednost prignala k nam in da boste tudi vi zase našli kaj zanimivega.

Domači izrazi:

Zrihtati – urediti

Velika gospojnica – veliki Šmaren

Holcarsko – pavrški dan – gozdarsko – kmečki dan

špevtast plot – lesen, iz smrekovih skodel, macesnovih

kolov in smrekovih vej narejena ograja

Teslo – orodje za izdelovanje korit

Ror – cev

šinter – najevnik – orodje za lupljenje v soku

šepser – orodje za zimsko lupljenje

šitelni – skodle

Krempljač – delavec na steljeraji, ki si je na noge dal

posebne dereze za hojo po drevesu

Frika – iz sira pripravljena jed

HOLCARSKO-PAVRŠKI DAN

1. Prikaz pletenja košev in košar.
2. Izdelava lesenega korita in žleba
3. Tesanje lesa.
4. Maklanje celuloze
5. Čebelarji iz Črne so prikazali staro čebelarstvo opremo.
- 6.,7. Letos sta popestrila "Holcarsko - pavrški dan" Boštjan Hribnik (foto 6) in Lipi Leskovec (foto 7), ki sta pripravila nagradna vprašanja o storžih in gozdarskih predmetih za obiskovalce prireditve.

Foto Ida Robnik (2, 6, 7) in Franc Jurač (1, 3, 4, 5)

HOLCARSKO-PAVRŠKI DAN

1. "Šitlne" je cepil in z njimi pokrival streho Lipi Mokina.
2. Med stare kmečke običaje sodi tudi steljeraja, ki so jo prikazali črnjanski holcarji in člani KUD Gozdar iz Črne.
3. Lupljenje debla
4. Člani KUD Gozdar Črna so zaplesali ob steljeraji.
5. Letošnje praznovanje je popestrila glasbena skupina "Pristovške ščuke", ki so doma blizu Ljutomera.
6. "Špevtnast" plot
7. Kmetice odbora društva kmetic Črna so pripravile in razstavile jedi, ki so jih včasih pripravljali ob steljeraji.

Foto Franc Jurač

